

Achtergronddocument Landschap en cultuurhistorie

Behorend bij Raamplan-MER De Leijen

DE LEIJEN

Tilburg, 19 maart 2001

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

97-164

1	INLEIDING.....	3
2.	METHODIEK.....	5
3.	INVENTARISATIE	8
3.1	Huidige situatie.....	8
3.2	Beleid	9
3.3	Doelstellingen	11
3.4	Knelpunten	12
4.	PLANVORMING.....	14
4.1	De alternatieven	14
4.2	Autonome ontwikkeling.....	15
4.3	Inrichtingseisen.....	15
4.3.1	Bruisend Hart van Brabant	15
4.3.3	Voorkeursalternatief.....	19
4.4	Maatregelen	22
4.4.1	Bruisend Hart van Brabant	22
4.4.2	Ruimte voor natuur en milieu	23
4.4.3	Voorkeursalternatief	24
4.5	Effecten	26
	Effecten AO	26
	Effecten BH.....	26
	Effecten RNM	26
	Effecten VKA	26
	Leemten in Kennis.....	31

1 Inleiding

Entree

Dit is het Achtergronddocument Landschap en cultuurhistorie, behorend bij het Raamplan-MER De Leijen. Het is in de periode 1998-2001 opgesteld door de Streekcommissie in samenwerking met streekbewoners, overheden en instanties in het gebied. Dit achtergronddocument is opgesteld door de Expertgroep Landbouw.

Aanleiding

Het Raamplan De Leijen is een plan op hoofdlijnen voor de (her)inrichting van het gebied. In de richtlijnen voor de Milieu-effectrapportage De Leijen wordt aangegeven "achtergrondgegevens (die conclusies en voorspellingen onderbouwen) niet in de hoofdtekst van het Raamplan zelf te vermelden, maar in een achtergrondrapport op te nemen". Concreet betekent dit dat per functie/specialisme een Achtergronddocument is gevormd waarin de methodiek en de meer gedetailleerde gegevens zijn opgenomen.

Doel

Doel van het Achtergronddocument is onderbouwen en toelichten van de in het Raamplan gepresenteerde gegevens.

Doelgroep

Het Achtergronddocument is bedoeld voor een ieder die zich wil verdiepen in de achtergronden van het Raamplan met betrekking tot de functie Landschap en cultuurhistorie.

Status

Het Achtergronddocument heeft, net als het Raamplan, geen wettelijke status. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. Het Achtergronddocument kan in de loop van de tijd worden aangepast aan voortschrijdende inzichten en omstandigheden. Het Achtergronddocument is een onderdeel van de Milieu-effectrapportage. De milieueffecten van het

Raamplan zijn ingeschat teneinde het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming (en planvorming) te geven.

Procedure en planning

Het Raamplan is, met de Achtergronddocumenten, opgesteld door de Streekcommissie (2000).

Zij heeft deze opdracht gekregen van GS van Noord-Brabant die daartoe de Projectnota-plus, tevens startnotitie voor de milieu-effectrapportage voor het landinrichtingsproject De Leijen, heeft uitgebracht (1998).

Alvorens het plan wordt goedgekeurd (zomer 2001) door Gedeputeerde Staten, heeft de Landinrichtingscommissie het raamplan voorgelegd aan de streek, overheden en instanties (november/december 2000). Het bijgestelde concept-Raamplan en de bijbehorende achtergronddocumenten zijn door de landinrichtingscommissie vastgesteld op 19 maart 2001 en aangeboden aan Gedeputeerde Staten. GS zal het Raamplan goedkeuren op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht.

Inhoud / Leeswijzer

In navolging van het advies van de commissie van de MER is bij de planvorming voor De Leijen gebruik gemaakt van het Beslissingsondersteunend Evaluatiesysteem Landinrichting (BEL) Dit is een hulpmiddel bij het maken en beoordelen van plannen en het nemen van besluiten daarover. Op basis van objectieve, relevante informatie worden de plannen voor iedereen toegankelijk gemaakt. Inzicht in de effecten van de plannen, naast de vooraf vastgestelde doelen, onder andere voor het milieu, helpt de betrokken partijen om een verantwoorde keuze te maken. De inhoud van dit achtergronddocument volgt als het ware de stappen waaruit BEL bestaat.

In dit achtergronddocument komt de kwaliteit landschap en cultuurhistorie aan de orde. Na deze inleiding beschrijft hoofdstuk 2 de methodiek waarmee het landschap is benaderd. Hoofdstuk 3 geeft een inventarisatie, omvattende een gebiedsbeschrijving, de doelstellingen voor landschap en de daaraan verbonden toetsingscriteria en een overzicht van de knelpunten die signaleerd zijn in De Leijen.

Hoofdstuk 4 vormt de kern van dit achtergronddocument. Hierin worden voor de gesignaleerde knelpunten oplossingen aangedragen waarmee de

doelstellingen worden gerealiseerd. Dit is gedaan voor drie alternatieven, te weten Bruisend Hart van Brabant, Ruimte voor Natuur en Milieu en het Voorkeursalternatief. Tevens is met de beschrijving van de autonome ontwikkeling gekeken hoe het landschap zich ontwikkelt zonder project De Leijen. Per alternatief is een groot aantal maatregelen voorgesteld. Tot slot zijn de leemten in kennis en de onzekerheden voor landschap aangegeven. De kosten en effecten zijn opgenomen in een apart achtergronddocument.

2. Methodiek

BEL-systematiek

In het Raamplan De Leijen worden verschillende alternatieven gepresenteerd, die met elkaar vergeleken zullen worden. Mede op basis van die vergelijking kan een keuze voor de gewenste ontwikkeling worden gemaakt. Om een goede vergelijking en afweging tussen de verschillende alternatieven te kunnen maken wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde BEL-systematiek. De aanduiding BEL is een afkorting voor Beslissingsondersteunend Evaluatiesysteem voor de Landinrichting. Het bestaat uit een stappenplan met verschillende hulpmiddelen. BEL is in feite een gereedschapskist waarmee plannen kunnen worden beoordeeld. Het helpt om een keuze te maken tussen planalternatieven en onderbouwt de uiteindelijke beslissing. De gevolgen van de plannen kunnen met BEL vooraf worden gemeten en vergeleken. Er wordt getoetst of de voorspelde veranderingen tot de gewenste doelen leiden. Ook laat BEL zien of de plannen nog andere (bijkomende) effecten veroorzaken. Tenslotte laat BEL zien met welk plan de doelen het meest kosteneffectief worden gerealiseerd. De vijf stappen in de BEL-systematiek zijn:

1. Analyse opdracht en opstellen van prioriteiten.
2. Doelstellingen meetbaar maken met toetsingscriteria.
3. De effecten per toetsingscriterium vaststellen.
4. De effecten per alternatief vergelijken met de doelstelling.
5. De alternatieven vergelijken en rangschikken.

Proces - Hoe is het landschap en de cultuurhistorie benadert

De vraag wat landschap is, wordt vaak gesteld. Simpel gezegd is landschap alles wat je buiten ziet: alle verschijnselen die zich aan het aardoppervlak voordoen. Het landschap is opgebouwd uit drie lagen, een abiotische laag, een biotische laag en een antropogene laag. De abiotische laag bestaat uit de factoren geologie/geomorfologie, bodem en water. Deze laag is sturend voor de ontwikkeling van de tweede laag, de biotische laag. De biotische laag bestaat namelijk uit flora en fauna, die afhankelijk is van de abiotische factoren. De abiotische en biotische factoren hebben vervolgens bepaald

waar de mens zich kon ontwikkelen. Zo hebben de eerste mensen zich gevestigd op de hoger gelegen, drogere gronden, in de nabijheid van water en in de aanwezigheid van eetbare planten – en diersoorten.

Door het samenspel van de drie factoren ontstaat landschap. Het landschap is dynamisch, de ontwikkelingen staan nooit stil. Maatschappelijke eisen en behoeften veranderen en leiden voortdurend tot aanpassingen in de inrichting van het landschap. Van elke tijd blijven sporen over in het nieuwe landschap dat ontstaat. Daardoor vind je in het landschap resten van ‘oude’ landschappen terug van heel verschillende ouderdom. Archeologie en cultuurhistorie geven een beeld van het landschap in de tijd en verklaren de ontstaansgeschiedenis

De beleving van het landschap is sterk persoonsgebonden. Het moment van waarneming, het weer, maar ook iemands achtergrond en de gehechtheid van mensen aan de omgeving spelen daarin één belangrijke rol. Wat de een mooi vindt, vindt de ander lelijk en omgekeerd. Discussies over het landschap zijn daarom vaak emotioneel geladen.

In De Leijen is het begrip landschappelijke kwaliteit gehanteerd zoals dat beschreven staat in de Nota Landschap. De begrippen identiteit en duurzaamheid staan centraal bij het begrip landschappelijke kwaliteit. Concreet uitgewerkt betekent dat, dat het landschap kwaliteit heeft als het:

1. Esthetisch waardevol is; je moet je kunnen oriënteren de ontstaansgeschiedenis moet leesbaar zijn en het moet het een gevoel van schoonheid oproepen
2. Ecologisch waardevol is; de mate van variatie en samenhang is daarbij van belang, evenals een goede milieukwaliteit.
3. Een duurzame economisch-functionele basis vormt voor de verschillende grondgebruiksvormen; flexibiliteit en multifunctionaliteit van en in het landschap is daarom belangrijk.

Dit achtergronddocument richt zich vooral op het esthetische aspect. Landschappelijke kwaliteit kan vervolgens aan de hand van een aantal criteria opgebouwd worden. Landschappelijke kwaliteit en de watersysteembenadering zijn sturende principes in het planproces voor De Leijen. De vraag rijst hoe die sturing richting de overige thema's landbouw, milieu, natuur, verkeer en recreatie vorm krijgt. Het Project De Leijen stelt de Landinrichtingscommissie in staat om waardevolle bestaande elementen en patronen in het landschap te behouden en versterken. Maar nieuwe ontwikkelingen binnen de genoemde thema's vragen tevens om een *eigentijdse* inrichting van het landschap.

De identiteit en de landschappelijke kwaliteit van het landschap van De Leijen is gebaseerd op het kleinschalige karakter. Een genuanceerde benadering bij het oplossen van de knelpunten heeft daarom de voorkeur. Het streven is een mooie en duurzame inrichting van het gebied, met een goede balans tussen behoud en vernieuwing. Dat streven geldt voor alle drie de alternatieven. Een gemeenschappelijke basis voor de alternatieven is daarom gewenst. De huidige situatie is daarbij het vertrekpunt.

Voordat de alternatieven verder zijn uitgewerkt, zijn daarom de meest waardevolle, structurerende elementen van het landschap geïnventariseerd en op kaart gezet, de zogenaamde *Basiskaart Landschap*. Het betreft vlak-, lijn-, en puntelementen, waaraan een waarde is toegekend op grond van een aantal criteria (zie *waarderingstabel*, bijlage 1). Op deze basiskaart staan alle elementen aangegeven met een hoge of zeer hoge waardering. Daarnaast zijn een aantal elementen ingetekend die nu laag gewaardeerd worden maar die een hoge potentiële waarde hebben. De idee is dat deze combinatie van *basiselementen* krachtig genoeg is om aan een duurzame inrichting van het landschap vorm en inhoud te kunnen geven.

Het gaat om elementen als historische wegen, archeologische monumenten, belangrijke bos- en natuurgebieden, beken en leijen, landgoederen maar ook zaken als zichtlijnen- en relaties en cultuurhistorisch waardevolle dorpskernen. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de Provincie Noord-Brabant en de cultuurhistorische waarderingskaarten die in het kader van de landinrichting zijn gemaakt, hebben daarbij als basis gediend. De gegevens zijn verder aangevuld met

reeds bestaande inventarisatiegegevens (uit een eerder in gang gezette herinrichtingsprocedure), en een inventarisatie in het veld.

Een andere reden die tot het totstandkomen van de Basiskaart Landschap heeft geleid, is het feit dat de beleving van het landschap sterk individueel en daardoor subjectief is. De waardering aan de hand van duidelijke criteria maakt inzichtelijk waarom sommige elementen als meer of minder waardevol beschouwd worden. De keuzes die in de waardering gemaakt zijn, kunnen ter discussie gesteld worden. Maar het is in ieder geval een poging om de landschappelijke kwaliteit van De Leijen zo objectief mogelijk te beschrijven.

Een belangrijk onderdeel van de Basiskaart is de landschapstypering. In De Leijen kunnen een aantal landschapstypen onderscheiden worden, elk met hun eigen kenmerken. Het versterken en/of vernieuwen van deze kenmerken is –naast de doelstellingen uit de Projectnota-plus- één van de doelstellingen van het Raamplan. Daarom is aan de landschapstypering een aantal randvoorwaarden voor de andere thema's gekoppeld. Dit is één van de manieren waarop vorm gegeven is aan ruimtelijke kwaliteit als sturend principe.

De randvoorwaarden vanuit landschap vloeien dus voort uit de landschapstypen die in De Leijen voorkomen. De combinatie van juist deze landschapstypen met hun kenmerken vormt de basis van de identiteit van De Leijen. Het is daarom belangrijk om in de vormgeving van de inrichtingsmaatregelen rekening te houden met deze kenmerken. Dat hoeft niet alleen het strikt behouden van bestaande patronen en elementen te zijn. Het kan ook mogelijk zijn om nieuwe patronen/elementen toe te voegen. Belangrijk is dat er nagedacht wordt over de manier waarop vormgegeven wordt aan nieuwe functies en functieveranderingen.

Met de Basiskaart is dus een gemeenschappelijke ondergrond ontstaan voor de drie alternatieven. Door het vastleggen van waardevolle kwaliteiten, en het daaraan verbinden van een toekomstperspectief (door middel van de randvoorwaarden) wordt richting gegeven aan de verdere uitwerking van het Raamplan in modulen. De alternatieven leggen

vervolgens verschillende accenten in de uitwerking, als gevolg van de verschillende uitgangspunten. Dat komt tot uiting in de in het Raamplan voorgestelde maatregelen per alternatief.

De verschillen in randvoorwaarden tussen de drie alternatieven zijn gering. Doelstelling van de projectnota is namelijk het creëren van ruimtelijke kwaliteit voor alle drie de alternatieven. Aangezien de afwisseling in landschapstypen de basis vormt van de ruimtelijke kwaliteit van De Leijen – vandaar dat ze ook op de Basiskaart zijn ingetekend en niet op planalternatieven- zijn de randvoorwaarden in iets meer of mindere mate voor alle alternatieven hetzelfde. Wel leggen de drie alternatieven totaal andere accenten in de verdere uitwerking van het streefbeeld.

Een deel van de landschappelijke kwaliteit heeft ook te maken met typerende verschillen in de vormgeving van wegen, waterlopen en beplanting. Voor het Raamplan lijken deze details onbelangrijk, maar ze zijn van erg groot belang in de uiteindelijke beleving van het landschap. Het is daarom belangrijk dat sommige wezenlijke 'details' in een vroegtijdig stadium als randvoorwaarden opgenomen worden. Bij de uitwerking van het Raamplan in modules kan dan vervolgens de vertaalslag gemaakt worden naar een landschapsplan per deelgebied, waarin concreet invulling gegeven kan worden aan deze randvoorwaarden. De randvoorwaarden zijn in bijlage 2 opgenomen.

3. Inventarisatie

3.1 Huidige situatie

Hierin komt een beschrijving van de waarderingstabel

Huidige situatie volgens BEL

Groene landelijke karakter/omgaan met verstedelijking

De kenmerkende geomorfologische opbouw van De Leijen is in het gebied slecht herkenbaar. De oorspronkelijke samenhang tussen grondgebruik en ondergrond is grotendeels verdwenen. Technische ontwikkelingen maken het mogelijk om op landschappelijk gezien onlogische plaatsen te bouwen of gewassen te telen.

De Leijen is een nog grotendeels landelijk ogend gebied. Aan de randen van het gebied neemt de verstedelijking echter toe. Met name Tilburg heeft grote uitbreidingsplannen maar ook de dorpen Berkel-Enschot en Udenhout worden beduidend groter. De oppervlakte onbebouwd gebied neemt daardoor af. De hoeveelheid beschikbare grond voor andere functies van het landelijk gebied daalt dus ook. Vooral de landbouw, maar ook de recreatie en de natuur lijden daaronder. Het aantal landschapselementen neemt af, en nieuwe woonwijken en industrie/bedrijventerreinen versterken het beeld van de oprukkende stad.

In het landelijk gebied is de landbouw de grootste productiefunctie. Wel is duidelijk een verschuiving zichtbaar van traditionele naar nieuwe vormen van landbouw. In De Leijen is vooral de boomteelt een sterk groeiende sector. Deze verschuiving verandert niet zozeer het landelijke karakter, maar wel het uiterlijk en de identiteit van het gebied.

Cultuurhistorie en archeologie

Het aantal cultuurhistorische en archeologische waarden is hoog in De Leijen. Er zijn 5 beschermde monumenten, 35 terreinen van hoge

archeologische waarde en 21 terreinen van archeologische waarde te vinden. De Loonse en Drunense Duinen zijn aangewezen als aardkundig waardevol object. Van zeer hoge historisch-geografische waarde zijn de stuifzandwallen bij Distelberg/Cromvoirt, de open akkercomplexen bij Haaren, Berkel-Enschot, westelijk van Oisterwijk en de Roond, de dekzandkopjes in de beekdalen bij Esch en Roond, de landgoederen uit 1800-1850 ten zuidwesten van Vught, de boshoeveontginning op de leemgronden bij Udenhout en het slotenpatroon in de Vloelvelden bij Tilburg. Vooral de open akkercomplexen staan onder druk van de groeiende boomteeltbedrijven, omdat de gronden zeer geschikt zijn voor boomteelt. Het open karakter en de vaak bolle ligging in het landschap gaat daardoor verloren. Het slotenpatroon van de Vloelvelden blijft bewaard in het plan voor het Noorderbos wat reeds in uitvoering is. Waardevolle perceelsgrenzen worden soms opgeruimd voor landbouwkundige of andere doeleinden, vaak omdat ze slecht herkenbaar zijn in het veld.

Openheid/beslotenheid

In het gebied zijn in de huidige situatie vier waardevolle open ruimten te onderscheiden. Het gebied Tilburg Zwaluwenbunders is open (ruimte maat > 250 ha), en ook bij Biezen-Mortel, Loon op Zand zijn open ruimten te vinden. De Belse Akkers is een grootschalig open gebied, en heeft tevens grote cultuurhistorische waarde als oud akkercomplex. In Tilburg Zwaluwenbunders zijn diverse locaties aangewezen als toekomstig industriegebied. Aan de rand van het gebied zitten boomteeltbedrijven, en een tuincentrum; ontwikkelingen die het open karakter aantasten. Midden in het open gebied van Loon op Zand zit een waterwinningsinstallatie, en langs de randen van de Belse Akkers zijn ook verschillende boomtelers actief. Het open karakter wordt daardoor onduidelijk. Het open gebied bij Biezen-Mortel is relatief gaaf van karakter.

Moerenburg, Smalwater, Cromvoirt, het boshoeveontginningsgebied, gedeelten van Giersbergen/De Margriet, rond Oisterwijk/Haaren en de landgoederenzone bij Vught zijn kleinschalige gebieden. De ruimte maat is klein, tussen de 1 en ...ha. De ruimten worden bepaald door houtwallen, houtsingels, stuifzandwallen, beselementen, erfbeplanting en wegen met laanbeplanting. Grondgebonden landbouw bepaalt het beeld. Rond Haaren

is het landschap sterk verdicht door de boomteelt. Het gebied is daardoor kleinschalig geworden dit in tegenstelling tot de historische situatie.

3.2 Beleid

Streekplan Noord Brabant

Gestreefd wordt naar een duurzame ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk en stedelijk gebied. In het Streekplan wordt daarom een ontwikkelingsperspectief geschetst voor de toekomstige ontwikkeling van De Leijen. Voor De Leijen ligt het accent op natuur en toerisme / openluchtrecreatie. De keuze voor dit accent wordt ingegeven door de structurele aanwezigheid van waarden en potenties van de functies in het gebied. Kenmerken zijn onder andere namelijk een hoge dichtheid aan natuurgebieden en goede mogelijkheden voor natuurontwikkeling, het voorkomen van toeristisch-recreatieve voorzieningen van formaat, gericht op zowel dag- als verblijfsrecreatie. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn aanwezig vanwege enerzijds de karakteristieke omgevingsfactoren, anderzijds de ligging ten opzichte van stedelijke concentraties.

Voor het thema landschap zijn de volgende algemene uitgangspunten van belang:

1. Streven naar economische integratie van functies, door stimulering van de functionele verwevenheid tussen landbouw, natuur, openluchtrecreatie en toerisme, bosbouw en dergelijke.
2. Het instandhouden en ontwikkelen van een fijnmazige groene hoofdstructuur. Bestaande bos- en natuurgebieden worden met elkaar verbonden door natuurontwikkelingszones en ecologische verbindingzones.
3. Bevorderen van bosaanleg met accent op de ecologische potenties.
4. Restrictief beleid ten opzichte van verstedelijking

5. Behoud en ontwikkeling van de bestaande landschappelijke structuur, die wordt gekenmerkt door een duurzaam ruimtelijk stabiel patroon van bos- en natuurgebieden en lijnvormige elementen. De landschapsbouw dient voort te borduren op de aardkundige en cultuurhistorische kenmerken. Beperking van verstening, verglazing en andere vormen van visuele verstoring. Aandacht voor de landschappelijke inpassing bij (her)vestiging of verplaatsing van agrarische bedrijven.
6. Extra aandacht voor de landschappelijke kwaliteit, vooral door handhaving van kleinschaligheid en van cultuurhistorisch van belang zijnde elementen
7. Zorgvuldig aanpassen van bestaande en nieuwe voorzieningen in het landschap

Verder uitgewerkt naar De Leijen betekent dit:

1. Ontwikkeling van de veelal grondwaterafhankelijke natuurgebieden in het fijnmazig patroon van beekdalen, naast behoud van overige aanwezige bos- en natuurgebieden.
2. Versterken van de landschappelijke structuur van beekdalen en dekzandruggen door middel van landschapsbouw en het tegengaan van bebouwing in de beekdalen en doorsnijding door infrastructuur;
3. Behoud en ontwikkeling van besloten landschappen, rekening houdend met agrarische inrichtingseisen

Brabant contrastrijk

Brabant contrastrijk is bedoeld als ideeënplatform in voorbereiding op de herziening van het streekplan uit 1992. De verschillen met het bestaande beleid zijn klein. Hieronder volgt een korte samenvatting van de gedachtegang voor De Leijen. **De Leijen wordt omschreven als een kwetsbaar cultuurhistorisch waardevol gebied. Verstedelijking is uit den boze, evenmin als verdere verstening en verglazing door agrarische activiteiten. Er is ruimte voor ontwikkelingen in de sfeer van natuur en recreatie. Veel aandacht dient uit te gaan naar de beleving van het landschap: hoe menselijke activiteiten en natuurlijke processen in de loop der eeuwen het gevarieerde aanzien van Brabant hebben**

bepaald. Behoud van open ruimte wordt erg belangrijk gevonden, evenals behoud van cultuurhistorisch waardevolle lijnen.

De aardkundige waarden van de Loonse en Drunense duinen moeten bewaard blijven. De Leijen valt onder de gebiedsvisie Dommeltuין, die gericht is op behoud van bestaande waarden en gericht versterkingen. Rondom Vught zou ontwikkeling van nieuwe landgoederen een aantrekkelijk gebiedsperspectief kunnen bieden.

BIP

In oktober 1987 is de procedure gestart tot de instelling van het Nationaal Park i.o. De Loonse en Drunense duinen. Uiteindelijk is in 1994 het Overlegorgaan van het Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen ingesteld. Het Overlegorgaan heeft na voorbereidend werk van een werkgroep aan de samenwerkende bureaus Croonen Adviseurs en Horst de opdracht gegeven een Beheers- en Inrichtingsplan (BIP) op te stellen. Het streefbeeld voor natuur en landschap in het BIP gaat uit van een beheer dat is gericht op een toename van de natuurlijke dynamiek en van de diversiteit van het Nationaal Park i.o. De Loonse en Drunense Duinen. Uitgesplitst naar deelgebieden betekent dat:

1. Behoud van het karakteristieke beeld van het stuifzand via natuurlijke processen en zo min mogelijk van permanente vormen van gericht menselijk ingrijpen.
2. Beheer gericht op het optimaliseren van de natuurlijke processen in het kwelmoeras; het landschapsvormende sleutelproces is hierbij de grondwaterstroming en de daaruit voortvloeiende kwel.
3. De omvorming van het bos naar een bos met grotere soortenrijkdom en een betere leeftijdsopbouw.
4. Patroonmatig beheer van de graslandcomplexen.

In het BIP wordt verder een aantal projectvoorstellen gedaan die een duidelijke relatie hebben met het project De Leijen. Voor het thema Landschap zal uiteindelijk vooral de locatie van het bezoekerscentrum gevolgen hebben. De locatie is tot op heden nog niet vastgesteld.

Cultuurhistorische Waardenkaart

De Cultuurhistorische Waardenkaart is een product van de Provincie Noord-Brabant en wordt vervaardigd in samenwerking met Gemeentelijke-

en rijksinstanties en andere partijen. In het verleden was de informatie over cultuurhistorie en archeologie verwerkt in honderden verschillende rapporten en databestanden. De kennis was dus wel aanwezig maar slecht bereikbaar. De Waardenkaart moet hieraan een einde maken door de aard, locatie en waardering van cultuurhistorische elementen en patronen in een overkoepelende inventarisatie inzichtelijk te maken. De bijbehorende toelichting op de kaart geeft ook een aantal aanbevelingen voor de omgang met de historische waarden in de verschillende regio's:

doordacht gebruik van historisch landschappelijk frame van dijken, waterwegen, wegen, ontginningslijnen en verkavelingsrichting. herkenbaar houden van de afzonderlijke landschappelijke eenheden; oude ontginningen met beekdalen en oude akkerbodems, jonge heideontginningen, landgoederen, naaldakkers en heiderelicten. waar mogelijk verhogen van de waterstand in van oudsher natte gebieden, zodat de regionale verscheidenheid blijft bestaan. intensivering van de kombebouwing, met behoud van de historische karakteristiek zoveel mogelijk intact houden van het archeologisch bodemarchief zorgvuldige omgang met de regionale bouwkundige karakteristiek, ook bij objecten die niet op een monumentenlijst staan. behouden, intensiveren en uitbouwen van historische groenstructuren

Landschapsbeleidsplannen Gemeenten

In De Leijen liggen 7 groot Gemeenten (Boxtel, Haaren, Oisterwijk, Vught Loon op Zand, Heusden en Tilburg). Bij het formuleren van de doelstellingen in de beginfase van de planvorming voor het Raamplan zijn de doelstellingen uit de diverse Gemeentelijke landschapsbeleidsplannen zoveel mogelijk meegenomen en verwerkt. De relatie tussen de gemeentelijke plannen en het Raamplan is tevens in de expertgroep aan de orde gekomen. De gemeentelijke plannen zijn veel gedetailleerder en concreter van aard dan het Raamplan. Het voert daarom te ver om alle relevante punten in dit achtergronddocument op te nemen; daarvoor wordt u verwezen naar de desbetreffende Gemeente.

3.3 Doelstellingen

In de projectnota + De Leijen staan de volgende projectdoelen, gerangschikt naar deelgebied:

Essche Stroom:

- Voor de besloten gebieden die samenvallen met de ontwikkelingsgebieden voor de melkveehouderij, geldt, dat bij aanpassing van het landschap aan de agrarische productiefunctie rekening moet worden gehouden met de landschappelijke karakteristiek van het gebied.
- In de agrarische gebieden wordt gestreefd naar behoud en versterking van de bestaande beslotenheid van het landschap, afgestemd op de productiefunctie van het agrarisch gebied.
- In de relatief open beekdalen van de Essche Stroom, Kleine Aa en Smalwater wordt gestreefd naar een halfopen landschapsstructuur. Deze kan bestaan uit een raamwerk van kleine bosjes, brede houtsingels en erfbeplanting. Het doel van het raamwerk is versterking van de landschapsecologische relaties met de bovenstroomse delen van het beekdal van de Dommel, de Kampina en het Helvoirts Broek.
- Het landgoedachtige karakter van het gebied Kraaienbroek/Beukenhorst dient zoveel mogelijk te worden behouden.

Zandleij:

- Gestreefd wordt naar behoud en versterking van het karakteristieke kleinschalige landschap rondom Cromvoirt.
- Behoud van de Cromvoirtse Dijk als cultuurhistorisch - en ecologisch waardevol element is van groot belang.
- Aan de zuid-zijde van de Loonse en Drunense is behoud, versterking en realisering van een robuust landschappelijk raamwerk ter versterking van de ecologische relaties tussen de aanwezige bos- en natuurgebieden (o.a. Vughtse heide).
- In het agrarisch gebied tussen de Oude Tiend en de Duinen wordt gestreefd naar behoud en versterking van het kleinschalige karakter.
- Voor het akkercomplex ten zuidoosten van Loon op Zand ligt het accent op behoud en versterking van het open karakter. Dit is onder andere

mogelijk door het aanbrengen van beplantingen aan de randen van dit gebied.

- Voor het beekdal van de Zandleij wordt gestreefd naar een deels open en deels besloten structuur, afhankelijk van de functie van het gebied waar de Zandleij doorheen stroomt.

Helvoirts Broek:

- Aanpassing van de perceelsgrootte, alsmede de verkaveling voor de land- en tuinbouw dient ingepast te worden binnen de voorgestane landschapsstructuur.
- Behoud en versterking van het open karakter van de Belverse Akkers is uitgangspunt voor verdere ontwikkeling van dit akkercomplex. Bij de herinrichting van dit gebied is handhaving van de bestaande onverharde paden wenselijk in verband met de beleving van dit gebied voor fietsers en wandelaars.
- Behoud en versterking van het afwisselende landschap in de landgoederenzone aan de oostkant van het deelgebied is van belang, ook om de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied te behouden.
- Gestreefd wordt naar behoud van het open karakter en de karakteristieke langwerpige verkavelingspatronen in het Helvoirts Broek.

Akkers:

- Het landschap dient te worden afgestemd op de agrarische productiestructuur van het gebied, waarbij de mogelijkheden gezien dienen te worden tot behoud en zo mogelijk versterking van de bestaande besloten gebieden.
- Van belang is de realisatie van een robuuste groene structuur langs bestaande wegen (bv. eikenlanen), paden en waterlopen, eventueel in combinatie met erfbeplanting.
- Gestreefd wordt naar accentuering en behoud van de open akkercomplexen bij Biezenmortel en Udenhout.
- Tussen de Leemkuilen, de Brand en het Brokkenbroek dient een landschappelijke verbinding te worden gerealiseerd ter ondersteuning van de ecologische verbinding.

Stadsrand Tilburg:

- De landschapsstructuur dient in hoge mate te worden afgestemd op de agrarische productiefunctie. Hierbij kan aansluiting gezocht worden bij wegen, waterlopen en bestaande landschapselementen.
- Bij de inpassing van de bouwlocatie Tilburg Noord-Oost dient maximaal rekening gehouden te worden met de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.
- Verder wordt gestreefd naar behoud en versterking van de openheid van het gebied Zwaluwenbunders/Kouwenberg.
- In het gebied ten zuiden van de spoorlijn Tilburg-Oisterwijk ligt het accent op realisatie van een besloten landschapsstructuur bestaande uit bijvoorbeeld brede singelbeplanting, bosjes, struweel en erfbeplanting.
- Voor Moerenburg is het beleid gericht op handhaving van de bestaande beslotenheid.

Deze doelen kunnen worden samengevat in een aantal hoofdzaken.

- Het groene, landelijke karakter van De Leijen is een grote kwaliteit die verder ontwikkeld dient te worden. Dat betekent tevens dat stedelijke ontwikkelingen die deze kwaliteit beïnvloeden in de hand gehouden moeten worden. Het omzetten van onverharde in verharde wegen is vaak een eerste voorwaarde voor verdere stedelijke ontwikkeling. Het versterken van het groene karakter van het buitengebied vindt onder andere plaats door aanleg van beplantingselementen (bosjes, houtsingels, etc) en door natuurontwikkeling.
- De waardevolle afwisseling tussen open en besloten gebieden moet versterkt worden. Met landschapselementen kunnen de besloten gebieden verdicht worden als contrast met de open gebieden. De allocatie van de verschillende vormen van landbouw, en van de natuurdoeltypen spelen hierin ook een belangrijke rol.
- **Cultuurhistorische en archeologische waarden moeten behouden blijven om de ontstaanswijze en het gebruik door mensen van het landschap te kunnen laten zien. Voor de identiteit van De Leijen is cultuurhistorie daarom belangrijk.**

Toetsingscriteria zijn achtereenvolgens:

- De inpasbaarheid van landschapselementen
- De overgang van particulier eigendom naar Rijk, Provincie, Gemeente of andere instanties (bv. Waterschap, BL, NM) in ha of %
- De realisatie van beplantingen (bomen en struiken) in ha of %
- De realisatie van beplantingen in ha of %
- De verwijdering van beplantingen in ha of %
- Versterking en behoud van waarden in aantallen en/of oppervlakten

3.4 Knelpunten

Groene landelijke gebied

In het kader van het Nationaal landschapspatroon is diversiteit aan landschapselementen gewenst. In intensief gebruikte agrarische gebieden zijn al veel landschapselementen verdwenen en is beperkt ruimte (vanwege de gronddruk) voor aanleg van nieuwe landschapselementen. Dit terwijl dit wel wenselijk is vanuit het Nationaal Landschapspatroon. Het realiseren van landschapselementen in het Nationaal landschapspatroon buiten de EHS, is nu o.a. afhankelijk van de ontwikkelingen in de agrarische bedrijfsvoering. De grootste problemen met betrekking tot dit knelpunt doen zich voor in de deelgebieden Giersbergen-De Margriet, Cromvoirt/Brokkenbroek, Smalwater-zuid, Smalwater-noord en Esch. Verder is er onvoldoende afstemming over aanleg en beheer tussen de verschillende instanties (Natuurmonumenten, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Waterschap, Rijksoverheden) met andere belangen. De eigendomssituaties voor functies als landbouw en natuur zijn vaak versnipperd. Landbouw en natuur vertegenwoordigen nog vaak tegengestelde belangen. Door onvoldoende afstemming over aanleg en beheer gaat de onderlinge ruimtelijke en functionele samenhang in het landschap en tussen landschapselementen verloren. De oorzaak van het probleem ligt voor een deel in onvoldoende communicatie tussen de verschillende instanties (Natuurmonumenten, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Waterschap, Rijksoverheden). Daarnaast is de versnippering van de grondeigendommen een historisch gegroeide situatie in een van oorsprong kleinschalig landschap. Het knelpunt komt vooral naar voren in de deelgebieden Moleneind/De Brand,

Hengstven, Cromvoirt/(Brokkenbroek, Smalwater-zuid, Smalwater-noord, en Helvoirts Broek.

De stedelijke invloeden hebben een rommelig beeld tot gevolg waardoor het onderscheid tussen stedelijk en landelijk gebied verstoord wordt, en de samenhang in het landschap binnen het Nationaal landschapspatroon verloren gaat. Toenemende economische ontwikkeling en demografische ontwikkelingen hebben geleid tot een toenemende aanspraak op het landelijke gebied voor wonen, werken en recreatie en verkeer.

De Leijen ligt in de stedenband Noord-Brabant (Vinex). Voor De Leijen is de verstedelijking een groot knelpunt omdat het ingeklemd ligt tussen de grotere gemeenten aan de rand van het landinrichtingsgebied: Tilburg, Vught en Boxtel. In het gebied zelf wordt ook gebouwd door de kleinere kernen als Berkel-Enschot, Udenhout, Oisterwijk en Haaren/Helvoirt. Ook in de toekomst zal er voortdurend aanspraak worden gemaakt op De Leijen m.n. op de deelgebieden Moerenburg/Oisterwijk, Smalwater-zuid, Smalwater-noord, Esch, Stadsrand Tilburg en Rand Vught.

Beslotenheid/Openheid

Een besloten landschap kan alleen bestaan of hersteld worden als de beplantingen van voldoende omvang zijn en samenhang vertonen. Door toenemend gebruik van het gebied voor landbouw, industrie, wonen en verkeer, is de ruimte voor beplantingen afgenomen. Waar beslotenheid gewenst is, zijn slechts beperkt restanten van beplantingen aanwezig. De beplantingen hebben vaak een beperkte omvang en vertonen weinig samenhang. Ze zijn zo nauwelijks van betekenis of van toegevoegde waarde voor beslotenheid of accentueren van openheid in het landschap. Voor De Leijen heeft dit knelpunt een behoorlijke omvang waardoor de structuur in het landschap onduidelijk is geworden. Als er geen verandering optreedt in de huidige situatie zal de toestand verder verergeren. De grootste problemen met betrekking tot beslotenheid doen zich voor in Loon op Zand, Moerenburg/Oisterwijk, Biezenmortel, Smalwater-noord, Smalwater-zuid en Esch. Probleemgebied voor openheid is deelgebied Helvoirts Broek, waarin de Belse akkers gelegen zijn.

Een van oorsprong besloten gebied onderscheidt zich in de huidige situatie niet duidelijk meer van een open gebied en omgekeerd. B.v. In een besloten

gebied zijn veel landschapselementen verdwenen of aangetast, en in een open gebied vinden ontwikkelingen plaats die het open karakter vertroebelen. Er is vervlakking opgetreden in het landschap terwijl contrast gewenst is tussen besloten en open gebieden in het landschap. In besloten gebieden zijn landschapselementen verdwenen en in open gebieden zijn b.v. versnipperde restanten van beplantingen of boomkwekerijen aanwezig. Voor De Leijen heeft dit knelpunt een behoorlijke omvang. Als er geen verandering optreedt zal de situatie verder verergeren. Bijzondere probleemgebieden zijn Loon op Zand, Moerenburg/Oisterwijk, Stadsrand Tilburg, Moleneind/De Brand, Biezenmortel en Helvoirts Broek.

Cultuurhistorie / Archeologie

Cultuurhistorische en archeologische waarden moeten behouden blijven om de ontstaanswijze en het gebruik door mensen van het landschap te kunnen laten zien. Cultuurhistorische waarden worden vaak ondergewaardeerd of verdwijnen soms zelfs omdat het optimaal economisch gebruik van het landschap voor functies als landbouw, wonen, industrie en verkeer erdoor beperkt wordt. Een grote druk op de cultuurhistorische waarden geldt met name ter plaatse van akkercomplexen in de deelgebieden Loon op Zand, Stadsrand Tilburg, Cromvoirt/Brokkenbroek, Biezenmortel en Helvoirts Broek. Verder speelt het probleem aan de randen van de stad en de dorpen in de deelgebieden Loon op Zand, Moerenburg/Oisterwijk, Stadsrand Tilburg, Moleneind/De Brand, Biezenmortel en Helvoirts Broek.

4. Planvorming

In dit hoofdstuk wordt de Autonome ontwikkeling van het landschap en de cultuurhistorie binnen De Leijen omschreven. Vervolgens zal in worden gegaan op de zonering binnen de alternatieven Bruisend Hart van Brabant, Ruimte voor Natuur en Milieu en het Voorkeursalternatief. Tot slot wordt Maar eerst volgt een beschrijving van de alternatieven waarvoor oplossingen geformuleerd moeten worden.

4.1 De alternatieven

Het Raamplan bevat vier alternatieven met elk een eigen visie. Elk alternatief vormt een samenhangend pakket van oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten. Het gaat om:

- Het nulalternatief.
- Het alternatief Bruisend Hart van Brabant.
- Het alternatief Ruimte voor Natuur en Milieu.
- Het voorkeursalternatief van de Landinrichtingscommissie De Leijen.

Het voorkeursalternatief is een extra alternatief van de Landinrichtingscommissie naast de drie alternatieven die zijn voorgeschreven in de Projectnota+ en de Richtlijnen van de Mer.

De essentie van het werken met alternatieven is om in een zo vroeg mogelijk stadium inzicht te krijgen in de mogelijke oplossingsrichtingen en de milieu-effecten die daarmee gepaard gaan.

De alternatieven geven elk een eigen visie op de ontwikkeling van het gebied in de komende 10 à 15 jaar.

Het Voorkeursalternatief gaat uit van een gebruik van het gebied De Leijen voor een breed scala van activiteiten vanuit de functies landbouw, natuur en recreatie. Samenwerking is hierbij het sleutelwoord. Het accent ligt op verweving van recreatie, landbouw en natuur. Ook is er zorg vanuit de stad voor het landelijke gebied. Er wordt veel aandacht besteed aan het

landschappelijk versterken van de oorspronkelijke kwaliteiten van het gebied. Het gebied wordt economisch leefbaar gehouden door diverse soorten bedrijven, waarbij het agrarische gezinsbedrijf de belangrijkste drager is.

In het alternatief Bruisend Hart van Brabant staan de economisch sterke functies centraal. Ter versterking van de woonfunctie wordt in dit alternatief maximaal ingezet op het ontwikkelen van recreatieve voorzieningen. Voor natuur betekent dit dat gestreefd wordt naar maximale openstelling en toegankelijkheid van bestaande en nieuwe natuurgebieden. Uiteraard worden de kwetsbare natuurgebieden daarbij ontzien. De Ecologische hoofdstructuur wordt daarbij wel geheel gerealiseerd. In de agrarische kerngebieden blijft de agrarische productiefunctie centraal staan. Daarbuiten vormt veelal een betaalde neventak een deel van de economische basis van het bedrijf. Landschap en cultuurhistorie wordt in dit alternatief niet alleen beschouwd als een kwaliteit maar nadrukkelijk ook als een product dat geld kost maar ook geld opbrengt. Er geldt dat alle ontwikkelingen plaatsvinden binnen de eisen voor milieu en water. Wellicht kan de economische ontwikkeling gebruikt worden om versneld aan de betreffende eisen te voldoen.

Het alternatief Ruimte voor Natuur en Milieu is gebaseerd op de gedachte dat de ecologische potenties optimaal worden benut. Dit alternatief geldt tevens als Meest Milieuvriendelijk Alternatief in het kader van de milieu-effectrapportage.

Een royale realisatie van de Ecologische hoofdstructuur vormt de basis van dit alternatief. Daarbuiten wordt actief gezocht naar combinaties van groen met overige functies. De mogelijkheden voor vernatting en meandering worden optimaal benut. In de landbouwkundige gebieden zal gestreefd worden naar een versterkte ontwikkeling van milieuvriendelijke landbouw. In de agrarische kerngebieden staat de productiefunctie van het gebied centraal. Versterking van recreatie en toerisme is mogelijk mits dit beperkt is tot milieuvriendelijke vormen. De automobiliteit wordt teruggedrongen door beperking van de toegankelijkheid van het gebied en onderbreking van sluiproutes. De verstoring en versnippering door bestaande infrastructuur wordt sterk teruggedrongen.

Het nulalternatief gaat uit van de ontwikkeling van het gebied zonder aanwezigheid van project De Leijen. Ingeschat is wat er autonoom zal gebeuren; daarom wordt dit alternatief ook wel de 'autonome ontwikkeling' genoemd.

In de eerste drie alternatieven worden, naast de maatregelen die in de autonome ontwikkeling tot stand komen, oplossingen voorgesteld om de gesignaleerde knelpunten op te lossen.

4.2 Autonome ontwikkeling

Het landschap van De Leijen is sterk versnipperd en genivelleerd. Vooral de A/N65 en de spoorlijnen zetten een grote stempel op het gebied. De samenhang in het landschap heeft hieronder te lijden gehad. De huidige economische "boom" versterkt deze ontwikkeling. De versnippering in het landschap wordt bovendien nog eens bevorderd door de versnippering in het beleid voor en initiatieven in het gebied. Het resultaat is een *gefragmenteerd landschap* waarin fragmenten van hoge, lage en gemiddelde kwaliteit elkaar op korte afstand afwisselen. Dit landschap heeft zijn eigen waarde, maar een zekere mate van ordening en structuur zou meer rust en samenhang in het landschap brengen. De bewoners en gebruikers van De Leijen zouden daarbij gebaat zijn.

De grote natuurgebieden op de dekzandruggen zijn in handen van grote natuurbeschermingsorganisaties. Behoud en versterking van bestaande waarden is daarmee verzekerd. Anders is het gesteld met de landschapselementen en patronen in de dekzandvlakte. De beekdalen lopen vol met functies die het open en continue karakter verstoren. Waardevolle open en besloten gebieden gaan steeds meer op elkaar lijken. In open gebieden beperken nieuwe bebouwing en opgaande beplanting (boomteelt) het vrije zicht door de ruimte; besloten gebieden worden steeds opener door het verdwijnen van vooral kavelgrensbeplanting, wegbeplanting en erfbeplanting. De oude akkercomplexen staan onder druk: andere teelten dan akkerbouw (bijvoorbeeld boomteelt) dreigen het beeld van de akkers structureel te veranderen. Ook cultuurhistorische

elementen en patronen staan onder druk door onder andere voortschrijdende schaalvergroting in de landbouw. De economische ontwikkeling van De Leijen doet veel dorpen in het gebied uitbreiden met nieuwe woonwijken en industrie/bedrijventerreinen. Dat leidt tot forse stedelijke aanspraken op het landelijk gebied.

De verandering in functie is op zichzelf geen probleem, ook vroeger was het landschap aan veranderingen onderhevig. Door de stand van de techniek is echter alles overal mogelijk. De samenhang in het landschap verdwijnt daardoor. In combinatie met het proces van versnippering en nivellering leidt dat tot identiteitsverlies. Huidige initiatieven in Moleneind/De Brand, Moerenburg, Smalwater, Giersbergen/Margriet, Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen (UVP's), Noorderbos, doen gelukkig een forse stap in tegengestelde richting. Maar het is nog niet genoeg voor een betere en mooiere inrichting van De Leijen als geheel.

4.3 Inrichtingseisen

4.3.1 Bruisend Hart van Brabant

Economische processen bepalen de inrichting van de ruimte in De Leijen. Om De Leijen economisch nog verder te kunnen ontwikkelen dient het landschap optimaal ingericht te worden voor de verschillende produktiefuncties. Door de huidige stand van de techniek is alles overal mogelijk. De samenhang tussen ondergrond en grondgebruik wordt daardoor echter minder duidelijk. Binnen het ontwikkelingsperspectief van Bruisend Hart is dat een gegeven.

Ruimtelijke kwaliteit moet dus op een andere manier tot stand worden gebracht. Verlies van een aantal bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden zullen we moeten accepteren in ruil voor de ontwikkeling van nieuwe waarden. Want ook voor Bruisend Hart geldt de doelstelling uit de projectnota-plus dat een duurzame inrichting gerealiseerd moet worden waarbij ruimtelijke kwaliteit voorop staat. Bovendien kan men de economie alleen stimuleren als werknemers en

werkgevers een aantrekkelijke woonomgeving wordt geboden. Gebeurt dat niet dan bloedt de economische ontwikkeling uiteindelijk dood.

Daarom worden de productiefuncties ruimtelijk zoveel mogelijk gescheiden van de andere 'functies' van het landelijk gebied (natuur, landschap, recreatie). In de beekdalen en langs de wegen vindt natuur- en landschapsontwikkeling plaats. Beplantingselementen accentueren deze lineaire landschapselementen en zorgen voor een nieuwe samenhang in het landschap. Door de ingrepen ontstaat elders ruimte voor een optimale inrichting van het landschap voor landbouw, industrie, en andere productiefuncties. De productiefuncties zullen maar op enkele plaatsen kunnen bijdragen aan behoud en/of versterking van waardevolle open of gesloten gebieden of cultuurhistorische elementen/patronen, zonder dat ze daar veel 'last' van hebben. Voor de rest van het gebied geldt dat onderlinge hinder tussen de produktie- en andere functies door de ruimtelijke scheiding wordt beperkt. De stads- en dorpsranden worden op een aantrekkelijke manier ingericht, zodat een aangename woon- en recreatieomgeving ontstaat. Een beperkt aantal cultuurhistorische en archeologische elementen blijft gespaard. Deze elementen worden versterkt en kunnen zo een belangrijke rol spelen voor de recreatie maar – op een ander vlak – ook voor de identiteit van het gebied. De elementen leveren uiteindelijk ook geld op door uitbating.

Het water als sturend principe leidt tot –nog nader te bepalen– locaties van de productiefuncties in het landschap. Economische ontwikkeling van De Leijen staat echter voorop, dus zal er bij knelpunten toch teruggegrepen worden op technische oplossingen/aanpassingen aan het watersysteem. Dit dient tot een minimum beperkt te worden want staat een werkelijk duurzame inrichting in de weg.

Wegbegeleidende beplanting

Er is bewust gekozen voor de term 'zoekgebied wegbegeleidende beplanting', omdat het niet alleen om laanbeplanting gaat maar ook om andere vormen van beplanting langs de weg. De trace's zijn ook niet heilig. Bovendien zijn in de getekende zoekgebieden een aantal wegen al geheel of gedeeltelijk beplant. De zoekgebieden (N65, Waalwijkse weg, Molenstraat, Kerkhovense Baan, Essche Baan, Belverse Straat, en de

Gommelse Straat) zijn gekozen op grond van functionele en esthetische criteria. Voor Bruisend Hart zijn de steden, dorpen en de agrarische gebieden de motor van de economie. De belangrijke toegangswegen tot die gebieden worden daarom geaccentueerd (functioneel criterium). Daarnaast zijn een paar wegen belangrijk omdat ze een grote landschappelijke, cultuurhistorische en/of recreatieve waarde hebben (esthetische criteria [zie waarderingstabel en de basiskaart landschap, bijlage 2]).

Beekdalen

Het Helvoirtse Broek, de Essche en Voorste Stroom, en Kleine Aa/Smalwater vallen binnen de EHS. Ook in Bruisend Hart zal natuurontwikkeling in deze gebieden dus prioriteit hebben. De natuur krijgt echter niet meer ruimte dan strikt noodzakelijk is. De andere beekdalen (Ruijsbossche Loop, Zandleij/Zandkantse Leij, en Raamsche Loop) worden geaccentueerd door beplantingselementen waardoor ze als linten in het landschap komen te liggen. Het onderscheid met de productieruimten waarin weinig tot geen beplantingselementen (meer) zullen voorkomen, is groot. Om zoveel mogelijk ruimte voor economische ontwikkeling te houden en te maken, is de omvang van (de beplanting in) de beekdalen relatief beperkt.

Stads- en dorpsranden

Bij verdere economische ontwikkeling van De Leijen zullen de steden en dorpen uitbreiden. De gebieden aan de randen van de dorpen en steden krijgen daardoor een belangrijke functie als uitloopgebied voor de bewoners. In Bruisend Hart zullen deze uitloopgebieden extra aandacht moeten krijgen wat vormgeving en voorzieningen betreft. Een aantrekkelijke woonomgeving is immers erg belangrijk om mensen naar het gebied te trekken. De uitbreiding van Tilburg in noordoostelijke richting zal in Bruisend Hart ongetwijfeld plaats gaan vinden.

Cultuurhistorische en archeologische elementen, punten en patronen

Langs de Oisterwijkse Baan liggen een aantal archeologische elementen met een zeer hoge waardering (zie waarderingstabel en de basiskaart Landschap). Langs de hele weg wordt een archeologische zone ingesteld, waarin strikte eisen aan het grondgebruik worden gesteld. Grondgebruikers ontvangen daarvoor een vergoeding, die voor een deel

wordt betaald uit opbrengsten voortkomend uit recreatie. Om de zone aantrekkelijk te maken voor recreanten wordt het op educatieve wijze ingericht met een bezoekerscentrum, informatieborden, relictten onder glas, etc.

De Brand kent zowel hoge natuurwaarden als cultuurhistorische waarden. Zelfs internationaal worden de boshoeve ontginningen in De Brand zeer hoog aangeslagen. De Brand heeft daarmee grote potentie om tot een soort cultuur- en natuurhistorisch reservaatgebied uit te groeien, met grote aantrekkingskracht op recreanten en wetenschappers. De grondgebruikers in dit gebied kunnen door hun productiefunctie te verbreden van deze ontwikkeling profiteren.

De Belverse Akkers hebben ook een belangrijke cultuurhistorische en ruimtelijke betekenis (zie waardevolle open en besloten gebieden). Om het karakter te bewaren is hier alleen akkerbouw toegestaan. Het mag wel grootschalige akkerbouw zijn, zolang het open karakter en de verkavelingsvorm en -richting maar behouden blijft.

Andere historische interessante punten, die ook voor de beleving van het landschap nader uitgewerkt kunnen worden, zijn de bruggen over de Broekleij en de Essche Stroom op de plek van de voormalige voordes (doorwaadbare plaatsen in de beek). De landgoederen waaronder Zwijnsbergen en Beukenhorst zouden opengesteld moeten worden voor het publiek omdat het zeer aantrekkelijke en historische waardevolle plekken in het landschap zijn. Tevens spelen zulke monumentale panden/gebieden een belangrijke rol in de manier waarop mensen zich oriënteren in De Leijen.

Waardevolle open en besloten gebieden

De Belverse Akkers en Tilburg Noordoost zijn waardevolle open gebieden, waarin bepaalde vormen van landbouw goed samen zouden kunnen gaan met behoud en versterking van het open karakter van de gebieden. Op de Belverse Akkers kan (evt. grootschalige) akkerbouw terecht, en in Tilburg Noordoost zowel de rundveehouderij als de akkerbouw. Zonder nadelige economische consequenties. De open ruimten zullen door beplanting en andere opgaande elementen duidelijker begrensd worden.

4.3.2 Ruimte voor natuur & milieu

Ecologische processen bepalen de inrichting van De Leijen. De belangrijkste voorwaarde om tot een duurzame en ecologisch verantwoorde inrichting van het gebied te komen, is het aanbrengen van samenhang tussen grondgebruik-ondergrond en de vorm van het landschap. De juiste functie op de juiste plaats.

Voor het landschap betekent dit dat de abiotische en biotische 'laag' sturend is voor de inrichting. Ook antropogene patronen en elementen (zowel historische als hedendaagse) die een duidelijke samenhang vertonen met het abiotische en biotische systeem spelen een belangrijke rol in de ontwikkelingsrichting van De Leijen. De andere vormen van menselijk toevoegingen aan het landschap zijn ondergeschikt hieraan. Ruimtelijke kwaliteit in Natuur en Milieu wordt dus tot stand gebracht door een grote samenhang tussen de drie verschillende 'lagen' van het landschap na te streven.

Doordat de ondergrond van De Leijen zeer gevarieerd is, zal door het principe van 'de juiste functie op de juiste plaats' een heel divers landschap ontstaan. Op de overgangen tussen de verschillende gebieden zullen functies veel sterker vermengen dan in de huidige situatie. Door zonering worden de productiefuncties verder afgestemd op de eisen vanuit natuur en milieu.

Geomorfologisch gezien vormen de dekzandruggen van de Loonse en Drunense Duinen en de Kampina/Oisterwijkse vennen, en de dekzandvlakte daartussen de basis van het landschap van De Leijen. Het onderscheid tussen deze elementen wordt verder versterkt. In de dekzandvlakte snijdt een aantal beken in, die karakteristieke beekdalen tot gevolg hebben. Het zijn als het ware kerven in het vlakke landschap. De beekdalen worden in Natuur en Milieu tot structurerende elementen in het landschap. Ook de deelstroomgebieden zijn grotendeels gekoppeld aan de beekdalen. Het verschil in oorsprong en karakter van de beken leidt tot een verschillende behandeling. De EHS krijgt in Natuur en Milieu maximale ruimte; waar mogelijk wordt de EHS als een van de dragers van het ruimtelijk raamwerk versterkt. De dekzandruggen- en vlakte, de beekdalen, de stroomgebieden,

de EHS: het landschap van De Leijen wordt gekenmerkt door een sterke zuidwest-noordoost gerichtheid van het landschap. In Natuur en Milieu wordt dit kenmerk uitgebuit. Wegbegeleidende beplanting langs de wegen aan de beekdalen, en de –ook cultuurhistorisch- belangrijke zuidwest noordoost lopende wegen accentueert de karakteristieke richting en opbouw van het landschap. De cultuurhistorisch waardevolle bolle akkercomplexen hebben tevens grote landschappelijke kwaliteit door het open karakter. Ze liggen op de hoger gelegen dekzandkoppen en vertonen dus een grote samenhang met de ondergrond. Aangezien het abiotische en het biotische systeem sturend zijn voor de allocatie van de produktiefuncties in het gebied, zullen de produktiefuncties zich in veel gevallen moeten aanpassen aan de kleinschalige landschappen. Behoud van landschappelijke en cultuurhistorische (en archeologische) waardevolle patronen en elementen wordt hierdoor gewaarborgd.

Dekzandruggen- en vlakke

De bossen, heidevelden en vennen op de dekzandruggen zijn in bezit van de overheid, Natuurmonumenten en/of Staatsbosbeheer. De geomorfologische waarde en de natuurwaarde van deze gebieden is daarmee voldoende beschermd. Bovendien is het beheer van de instanties gericht op verdere vernieuwing en versterking. Activiteiten die het verschil tussen de hoger gelegen ruggen en de lager gelegen dekzandvlakte kleiner maken, moeten echter geweerd worden.

Beekdalen

De Voortse en Essche Stroom, en de Kleine Aa zijn natuurlijke waterlopen. De Zandleij/Zandkantse Leij, de Raamloop en Ruijsbossche loop zijn gegraven waterlopen. Tussen de gegraven en natuurlijke beken, maar ook tussen de gegraven waterlopen onderling bestaan grote ruimtelijke verschillen. Dat geeft aanleiding tot het verder vergroten van dat onderscheid in het landschap. De ontstaansgeschiedenis en opbouw van het landschap wordt daardoor verduidelijkt. Bovendien wordt de diversiteit vergroot. Langs de Raamsche Loop en de Ruijsbossche Loop wordt gestreefd naar een open beekdal. Het Helvoirtsch Broek valt onder de EHS, en zal dus bestemd worden voor natuurontwikkeling. Het laatste geldt ook voor de Voorste en Essche Stroom en de Kleine Aa. Om de verbinding tussen stedelijk en landelijk gebied te versterken, worden in samenwerking

met de Gemeente Oisterwijk de oevers van de Voortse/Essche Stroom zodanig beheerd dat ze als ecologische verbinding kunnen fungeren. De Zandleij/Zandkantse Leij is het duidelijkst als gegraven waterloop herkenbaar en krijgt daarom een andere vormgeving. De waterloop stroomt door besloten en open gebieden; het afwisselend open en besloten karakter wordt versterkt.

EHS

De relatie tussen De Brand, Brokkenbroek, Zwijnsbergen en het Helvoirtsch Broek is in de huidige vorm van de EHS relatief zwak ontwikkeld. In Natuur en Milieu zal een verbeterde verbinding de EHS –samen met de beekdalen etc- tot een robuust landschappelijk raamwerk smeden. Tussen de Essche Stroom en het Helvoirtsch Broek ontbreekt ook een schakel. Daar zal een 'extra' verbinding aangebracht worden.

Wegbegeleidende beplanting

De Antwerpse Baan/Holleneind, De Molenstraat en de Essche Baan liggen alle drie op de rand van het beekdal. Laanbeplanting zal de grenzen van de beekdalen ruimtelijk markeren. De bomen accentueren bovendien de richting van de beekdalen. De Belverse Straat ligt langs het beekdal van de Essche Stroom, kruist vervolgens de Broekleij, en gaat verderop weer over de Essche Stroom heen. De weg ligt tevens op de grens tussen beekdal en de Belversche Akkers. In de beleving van het landschap speelt deze weg daarom een belangrijke rol. Wegbegeleidende beplanting accentueert de bijzondere aard en ligging van de weg. De Molenstraat en de Belverse Straat zijn ook cultuurhistorisch van belang. De Groenstraat is een belangrijke verbindingsweg tussen Udenhout, Biezenmortel, en Helvoirt. Het gedeelte van Udenhout tot aan de kruising met de Gijzelse Straat vormt de grens tussen het boshoevenlandschap van De Brand en het grootschalige heide-ontginningslandschap van het centrale deel van De Leijen, en het open akkercomplex van Biezenmortel. Daarnaast is de weg zuid-west/noord-oost gericht. Door de weg te beplanten wordt de voor het landschap karakteristieke richting benadrukt.

Cultuurhistorisch waardevolle, en open akkercomplexen

De open akkercomplexen van Loon op Zand, Biezenmortel, en de Belverse Akkers zijn grootschalig van karakter. De schaal van de ruimte is ook groot.

In het verleden zijn deze akkers aangelegd op de hoger gelegen, en dus drogere delen van het landschap. Er is dus een duidelijke samenhang tussen grondgebruik en ondergrond. Tezamen levert dat een landschapstype op van hoge kwaliteit. De afwisseling van de open ruimten met het overwegend besloten karakter van De Leijen als geheel, maakt deze gebieden extra belangrijk voor het behoud van identiteit en diversiteit.

Kleinschalige landschappen

Moerenburg, Smalwater, het gebied ten westen en zuiden van Haaren, De Brand, Giersbergen/Margriet, Hengstven, Cromvoirt-Distelberg, en de landgoederenzone rond Vught zijn besloten, kleinschalige gebieden die kenmerkend zijn voor De Leijen. De structuur van het landschap is sterk verbonden met de ondergrond en de ontginningsgeschiedenis. Inpassing van de landbouw en andere functies in bestaande patronen sluit goed aan bij de gedachtengang binnen het alternatief Natuur en Milieu om de samenhang in het landschap te verduidelijken.

Cultuurhistorische en archeologische patronen en elementen

Bij Natuur en Milieu passen geen grootschalige en intensieve functies. Ook de recreatie zal extensief van karakter zijn. Recreatief medegebruik vormt de hoofdmoot. De productiefuncties worden verweven met cultuurhistorische en archeologische patronen en elementen. Het uitgangspunt is dat de geschiedenis doorklinkt door in de opbouw van het landschap. Het expliciet uitlichten van de cultuurhistorie en andere resten uit het verleden voegt in het Natuur en Milieu-alternatief daarom niets wezenlijks toe. Dat is de reden waarom op de kaart geen concrete lijnen, punten of vlakken aangeduid die beschermd of versterkt moeten worden, behalve de archeologische monumenten.

4.3.3 Voorkeursalternatief

De ondergrond bepaalt de inrichting van De Leijen. De belangrijkste voorwaarde om tot een duurzame en ecologisch verantwoorde inrichting van het gebied te komen, is het aanbrengen van samenhang tussen

grondgebruik-ondergrond en de vorm van het landschap. De juiste functie op de juiste plaats.

Voor het landschap betekent dit dat de abiotische en biotische 'laag' (geomorfologie, bodem en water) sturend is voor de inrichting. Ook antropogene patronen en elementen (zowel historische als hedendaagse) die een duidelijke samenhang vertonen met het abiotische en biotische systeem spelen een belangrijke rol in de ontwikkelingsrichting van De Leijen.

Het landschap van De Leijen is echter ook gebaat bij sterke economische dragers. Functieveranderingen en veranderende eisen vanuit de landbouw vragen om een eigentijdse inrichting van het landschap. Ruimtelijke kwaliteit in het Voorkeursalternatief wordt tot stand gebracht door te streven naar een goede balans tussen behoud en versterking van het bestaande aan de ene kant, en vernieuwing van het landschap aan de andere kant. De mogelijkheden en beperkingen van de ondergrond zijn daarbij richtinggevend. Daarnaast wordt gestreefd naar contrast tussen de natuurlijke en culturele landschapspatronen in De Leijen.

Geomorfologisch gezien vormen de *dekzandruggen* van de Loonse en Drunense Duinen en de Kampina/Oisterwijkse vennen, en de *dekzandvlakte* daartussen de basis van het landschap van De Leijen. Het onderscheid tussen deze elementen wordt verder versterkt. In de dekzandvlakte snijdt een aantal beken in, die karakteristieke *beekdalen* tot gevolg hebben. De beekdalen vormen structurerende elementen in het landschap. De EHS krijgt in het Voorkeursalternatief veel ruimte; waar mogelijk wordt de EHS als een van de dragers van het ruimtelijk raamwerk versterkt. De zuidwest-noord-oost gerichte opbouw van het landschap wordt in het Voorkeursalternatief geaccentueerd door *wegbegeleidende beplanting* langs de wegen aan de beekdalen, en langs de wegen tussen de bebouwingskernen op de dekzandruggen. De cultuurhistorisch waardevolle bolle *akkercomplexen* hebben tevens grote landschappelijke kwaliteit door het open karakter.

Groene landelijke karakter:

- Verduidelijking van de zuidwest-noordoost gerichte structuur van de ondergrond door aanleg van nieuwe laanbeplantingen langs Zw-No gerichte wegen op de dekzandruggen zoals de Groenstraat, Antwerpse baan, Oisterwijkse weg, Holleneind, Belversestraat.
- Herkenbare beekdalen door natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa en Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5 – 1 ha) langs nader aan te geven meanders van de Essche en Voorste Stroom.
- Open houden van het beekdal van de Roomleij en de Zandleij ten westen van de Brand en de open ruimte van de Raamse Loop
- Natuurontwikkeling in halfopen landschap van de Ruijsbossche Loop door natte, lage vegetaties. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) op nader aan de te geven plekken.
- Natuurontwikkeling langs de Kolenvenseloop als verbindingszone tussen de Leemkuilen, Brokkenbroek, Zandleij d.m.v. beekbegeleidende beplanting (struweel)
- Accentueren beekbegeleidende wegen door laanbeplanting langs de Essche baan, Belversestraat, Antwerpse Baan Molenstraat (Helvoirt-Haaren), Heesakker, en Holleneind.
- Versterken van het landschappelijke raamwerk door verstevigen ecologische verbindingzones de Brand-Helvoirts broek en Helvoirts broek-Essche Stroom

Dit komt neer op de aanleg van ca. 5 km nieuwe laanbeplanting, versterking van ca. 22,5 km bestaande laanbeplanting, handhaving van de huidige situatie in de beekdalen Raamsche loop, Roomleij en Zandleij ten westen van de Brand, en aanleg van 3,5 km beekbegeleide beplanting in de vorm van struweel en aanleg van 5 km nieuwe en versterking van 2,2 bestaande laanbeplanting.

Cultuurhistorie / archeologie:

- Stimuleren herstel lanenstructuur door aanleg laanbeplantingen en versterken van het boskarakter in contrast met de open ruimten.
- Versterken Cromvoirtsedijk als cultuurhistorisch waardevol lijnelement door het herstel van beplantingen en aanvulling van de wal.

- Behoud van kenmerkende strookvormige verkaveling in de Brand door accentueren perceelsgrenzen in contrast met natuurontwikkeling in moerassige laagten in de kern.
- Behoud van openheid en bolle ligging Belverse Akkers door verwijderen beplantingen en tegengaan bebouwing en boomteelt.
- Accentueren van voordes (voormalige doorwaadbare plaatsen) Helvoirts broek bij Oude Bossche/Loonse Baan en Belversestraat.
- Behoud en versterking van de archeologische waarden in de op de basiskaart aangegeven meldingsgebieden en archeologische monumenten. Voorlichting aan grondgebruikers over archeologische waarden en daaruit voortvloeiende beperkingen
- Versterken van landschapkenmerken
- De Brand
Twee over elkaar schuivende lagen laten zien: situatie voor de mens, moerassige laagte en situatie zoals de mens omgesprongen is met de gegeven ondergrond: aantal perceelsgrenzen beplanten met bomenrijen, deze ahw dood laten lopen in het moeras. Geeft ontg lijnen aan, kamerachtige ruimtes aan de rand kaderen natuur ruimtelijk in. Pad niet door de kern van het gebied maar aan de rand om tastbaar te maken. Nieuwe verbinding tussen Zandleij en Zandkantse Leij maken, in bestaande patroon leggen. Accentueren door beplanting.

Dit komt neer op het versterken van ca. 4,5km bestaande laanbeplanting in landgoederenzone, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstel walstructuur over een lengte van 275 meter, versterken van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw struweel en of bomen, onderhoud plegen aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal, accentueren perceelsgrenzen door 4 km aan bomenrijen en verdichten bos aan de rand met 280 ha in de Brand en 2km heggen op akkers, aanleg van 10 ha bos langs de randen Leemkuilen, aanleg van 4,5 km nieuwe laanbeplanting om heide-ontginningen te versterken in de kern van De Leijen, Nergena / Tongeren en Cromvoirt en versterken van 2 km bestaande laanbeplanting in heide-ontginningslandschappen..

Openheid/beslotenheid

- Geen opgaande beplantingen langs perceelsgrenzen en geen bebouwing in open ruimte Loon op Zand, Tilburg Zwaluwenbunders en Biezen-Mortel tussen bestaande begrenzing van historische bebouwingslinten, wegen en laanbeplanting.
- Verwijderen van beplantingen op de Belverse akkers. Tevens zijn er geen mogelijkheden voor laanboomteelt.
- Open beekdal langs de Roomsche Loop en de Zandleij
- Duidelijker begrenzen van het beekdal van het helvoirts Broek door bosaanleg langs de Essche Baan, in aansluiting op historische vorm gebied Bergenshuizen.
- Aanleg van nieuwe lineaire beplantingselementen in Smalwater, Moerenburg, Giersbergen / Margriet, Cromvoirt.
- Natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa/Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) langs nader aan te geven (in modulen) meanders van de Essche en Voorste Stroom
- Natuurontwikkeling in de Ruijsbossche loop: lage, natte vegetaties. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) op nader aan te geven plekken.
- Natuurontwikkeling langs de Kolvenseloop als evz tussen Leemkuilen, Brokkenbroek en Zandleij d.m.v. beekbegeleidende beplanting.

Dit komt neer op het verwijderen van 6ha bos en 2 km heggen op de akkers, verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat. verwijderen van 1 km bomenrij langs de perceelsgrens Loon op Zand, verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts Broek, aanleg van 1,3 km nieuwe laanbeplanting en versterken van 13 km bestaande laanbeplanting om open ruimten en open beekdalen duidelijker te begrenzen, aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselementen (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, aanleg van 3 km. houtwallen in Giersbergen / De Margriet, aanleg van ca. 4 km lineaire beplantingselementen (< 20 m breed) en 40 ha groenelementen in Moerenburg/Oisterwijk, aanleg van 4 km lineaire beplantingselementen en 20 ha groenelementen in Cromvoirt en aanleg van 2 km lineaire beplantingselementen en 30 ha groenelementen in de landgoederenzone.

Belv. Akkers, tevens cult hist. Waardevolle akker, bolle ligging, grote blokken

Loon op Zand

Zwaluwenbunders. Verkleind door bebouwing

Biezen Mortel, ver zicht, versterkt door verkavelingsvorm en richting, gaat over spoorlijn, verbindt daarmee gebieden over

Ruijsbossche Loop: Natuurontwikkeling zie ec. Verb. Zone

Raamsche Loop: beek met open ruimten, als tegenwicht tegen verdichting door boomteelt

Roomsche Loop: open beekdal, idem, tegenwicht tegen bebouwing, bos, en boomteelt

Zandleij: niet ec. Ingericht gedeelte open laten

Essche Stroom: meanders opengraven, moerasbosjes, lijnelementen

Ecologische verbindingzones

Kolvensche Loop ipv dwars op Brand en Leemkuilen, want past

beter in oa geomorfologische en ruimtelijke opbouw van het landschap. Verbindt tevens Brokkenbroek, De Brand, Leemkuilen en Helvoirts Broek.

Verbinding versterken Helvoirts Broek en Essche Stroom

Verbinding verstevigen Zandleij-Helvoirts Broek.

Ruijsbossche Loop: halfopen landschap met moerasbosjes en plas dras situaties.

Landgoederen

Verdichten langs beekdal,

Versterken landgoedkarakter

Laanstructuur herstellen

Versterken relatie landschap-landgoederen

Cultuurhistorische en archeologische patronen en elementen

Voorm. Voordes

Landgoederen: laanbeplanting, open ruimten, zichtrelaties, bebouwing, bijz natuur.

Laanbeplanting

- Begrenzing beekdalen (ruimte) en open ruimte
- Accentueren cultuurhistorisch waardevolle lijnen, van oudsher belangrijke verbindingswegen
- Accentueren zuidwest-noordoost structuur

Open ruimte

- Belv. Akkers, tevens cult. hist. Waardevolle akker, bolle ligging, grote blokken
- Loon op Zand
- Zwaluwenbunders. Verkleind door bebouwing
- Biezen Mortel, ver. zicht, versterkt door verkavelingsvorm en richting, gaat over spoorlijn, verbindt daarmee gebieden over de spoorlijn heen

4.4 Maatregelen

4.4.1 Bruisend Hart van Brabant

Groene landelijke karakter:

- Opgaande lineaire beekbegeleidende beplantingselementen (10-20m breed, struweel en bomen) langs Ruijsbossche loop, Raamsche loop en Zandleij.
- Natuurontwikkeling van lage natte vegetaties (graslanden) in Helvoirts Broek.
- Natuurontwikkeling van lage natte vegetaties in de beekdalen van de Essche en Voorste Stroom, Smalwater en de Kleine Aa. Tevens kleine moerasbosjes langs nader aan te geven meanders van de Essche en Voorste Stroom.
- Accent op de belangrijkste doorgaande verbindingen door aanbrengen van laanbeplantingen langs de N65, Waalwijkseweg, Commelsestraat, Kerkhovensebaan, Helvoirtseweg.

- Een duidelijke begrenzing van het beekdal van het Helvoirts Broek door aanbrengen van laanbeplanting langs de Esschebaan, Molenstraat tussen Helvoirt en Haaren en een gedeelte van de Belversestraat.
- Aanwezigheid van een gevarieerde stadsrandzone van ca. 200 meter breed als aantrekkelijk gebied. Dit betekent aanleg van beplantingselementen langs natte en droge infrastructuur en perceelsgrenzen (breedte ca. 10-25 m.) zowel bomen als struweel. Vooral aan de dorpsrand Udenhout richting de Brand, de dorpsrand Biezenmortel richting de Brand en richting Groenstraat, de dorpsrand Oisterwijk en de westrand van Boxtel.

In totaal gaat het om aanleg van in totaal ca. 20 km beekbegeleidende beplanting langs beken, aanleg van ca. 12 km nieuwe laanbeplanting langs delen van belangrijke wegen, versterken van ca. 5 km bestaande wegbeplanting en aanleg van ca. 14 km en 5 ha beplantingselementen in overgangsgebied stad-land.

Cultuurhistorie / archeologie:

- Stimuleren van herstel van de lanenstructuur in de landgoederenzone (incl. Zwijnsbergen en Nemelaer) en gedeeltelijk openstellen voor publiek.
- Versterken van de Cromvoirtse dijk als cultuurhistorisch waardevol lijnelement door aanvulling van beplanting en herstellen van de wal.
- Accentueren voormalige voordes door het Helvoirts Broek bij de Oude Boschebaan en Belversestraat.
- Behoud van kenmerkende strookvormige verkaveling in de Brand.
- Behoud van openheid en bolle ligging van Belverse Akkers. Geen egalisatie of diepe grondbewerking mogelijk.
- Behoud van karakteristieke perceelsgrenzen van de Vloelvelden.
- Behoud en versterking van de archeologische waarden van de op de basiskaart aangegeven meldingsgebieden en archeologische monumenten.

Dit komt neer op het versterken van ca. 4,5 km bestaande laanbeplanting, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstellen van de walstructuur van de Cromvoirtse dijk over een lengte van ca. 275 meter, versterken van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw

struweel en of bomen, het plegen van onderhoud aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal, handhaven / uitgraven van ca. 2 km greppels/perceelsgrenzen in de Brand en bomenrijen/heggen (2km) op de Belverse akkers. Daarnaast zal voorlichting aan grondgebruikers over archeologische waarden en daaruit voortvloeiende beperkingen worden verzorgd.

Openheid / beslotenheid:

- Geen opgaande beplantingen langs perceelsgrenzen en geen bebouwing in open ruimte tussen bestaande begrenzing van historische bebouwingslinten, wegen en laanbeplanting in Belverse akkers en Tilburg Noordooost / zwaluwenbunders.
- Verwijderen van beplantingen op de Belverse akkers. Tevens zijn er geen mogelijkheden voor laanboomteelt.
- Aanleg van nieuwe lineaire beplantingselementen in Smalwater, Moerenburg, Giersbergen / Margriet en de landgoederenzone.
- Natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa/Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) langs nader aan te geven (in modulen) meanders van de Essche en Voorste Stroom

In totaal gaat het om het verwijderen van 6ha bos en 2 km bomenrijen/heggen op de akkers, het verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting aan de Zwaluwsestraat en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat, het verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts broek, de aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselementen (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, de aanleg van houtwallen in Giersbergen / De Margriet, het versterken van ca. 4,5 ha bestaande laanbeplanting in landgoederenzone en de aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting in landgoederenzone.

4.4.2 Ruimte voor natuur en milieu

Groene landelijke karakter:

- Verduidelijking van de zuidwest-noordoost gerichte structuur van de ondergrond door aanleg van nieuwe laanbeplantingen langs Zw-No

gerichte wegen op de dekzandruggen zoals de Groenstraat, Antwerpse baan, Oisterwijkse weg, Holleneind, Belversestraat.

- Herkenbare beekdalen door natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa en Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5 – 1 ha) langs nader aan te geven meanders van de Essche en Voorste Stroom.
- Open houden van het beekdal van de Raamsche loop en Ruijsbossche loop.
- Accentueren beekbegeleidende wegen door laanbeplanting langs de Essche baan, Belversestraat, Molenstraat en Holleneind.
- Versterken van het landschappelijke raamwerk door verstevigen ecologische verbindingzones de Brand-Helvoirts broek en Helvoirts broek-Essche Stroom.

Dit door aanleg van ca. 5 km nieuwe laanbeplanting, versterking van ca. 20 km bestaande laanbeplanting, handhaven van de huidige situatie in de beekdalen Raamsche loop en Ruijsbossche loop, aanleg van 3 km nieuwe laanbeplanting langs wegen om beekdalen te versterken en versterking van 2,2 km bestaande laanbeplanting.

Cultuurhistorie / archeologie:

- Stimuleren herstel lanenstructuur door aanleg laanbeplantingen.
- Versterken Cromvoirtsedijk als cultuurhistorisch waardevol lijnelement door het herstel van beplantingen en aanvulling van de wal.
- Behoud van kenmerkende strookvormige verkaveling in de Brand.
- Behoud van openheid en bolle ligging Belverse Akkers door verwijderen beplantingen en tegengaan bebouwing en boomteelt.
- Behoud van karakteristieke perceelsgrenzen Vloelvelden.
- Behoud en versterking van de archeologische waarden welke in de op de basiskaart aangegeven zoals terreinen van hoge archeologische waarden en archeologische monumenten.

Dit vindt plaats door versterking van ca. 4,5 km bestaande laanbeplanting in de landgoederenzone, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstel van de walstructuur van de Cromvoirtse dijk over een lengte van 275 meter, versterking van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw struweel en of bomen, door het plegen van onderhoud

aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal) verwijderen van en bomenrijen/heggen (2km) op akkers en door voorlichting aan grondgebruikers over archeologische waarden en daaruit voortvloeiende beperkingen.

Openheid / beslotenheid:

- Geen opgaande beplantingen langs perceelsgrenzen en geen bebouwing in open ruimte tussen bestaande begrenzing van historische bebouwingslinten, wegen en laanbeplanting in de gebieden Belse akkers, Tilburg Noordoost / zwaluwenbunders, Loon op Zand, Biezenmortel.
- Verwijderen van beplantingen op de Belse akkers. Tevens zijn er geen mogelijkheden voor laanboomteelt.
- Aanleg van nieuwe lineaire beplantingselementen in Smalwater, Moerenburg, Giersbergen / Margriet, Cromvoirt en de landgoederenzone.
- Natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa/Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) langs nader aan te geven (in modulen) meanders van de Essche en Voorste Stroom

Dit komt neer op het verwijderen van bomenrijen/heggen (2km) op akkers, door het verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat, door het verwijderen van 1 km bomenrij langs de perceelsgrenzen bij Loon op Zand, door het verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts Broek, door aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselementen (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, door aanleg van 3 km. houtwallen in Giersbergen / De Margriet, door aanleg van ca. 4 km lineaire beplantingselementen (< 20 m breed) en 40 ha groenelementen in Moerenburg/Oisterwijk, door aanleg van 4 km. Lineaire beplantingselementen en 20 ha groenelementen in Cromvoirt en door aanleg van 2 km lineaire beplantingselementen en 30 ha groenelementen in de landgoederenzone.

4.4.3 Voorkeursalternatief

Groene landelijke karakter:

- Verduidelijking van de zuidwest-noordoost gerichte structuur van de ondergrond door aanleg van nieuwe laanbeplantingen langs Zw-No gerichte wegen op de dekzandruggen zoals de Groenstraat, Antwerpse baan, Oisterwijkse weg, Holleneind, Belversestraat.
- Herkenbare beekdalen door natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa en Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5 – 1 ha) langs nader aan te geven meanders van de Essche en Voorste Stroom.
- Open houden van het beekdal van de Ruijsbossche loop en de Zandleij en de open ruimte van de Raamse loop ten westen van de Brand.
- Natuurontwikkeling in Ruijsbossche Loop door natte, lage vegetaties. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) op nader aan te geven plekken.
- Natuurontwikkeling langs de Korvelseloop als verbindingszone tussen de Leemkuilen, Brokkenbroek, Zandleij d.m.v. beekbegeleidende beplanting (struweel)
- Accentueren beekbegeleidende wegen door laanbeplanting langs de Essche baan, Belversestraat, Molenstraat en Holleneind.
- Versterken van het landschappelijke raamwerk door verstevigen ecologische verbindingzones de Brand-Helvoirts broek en Helvoirts broek-Essche Stroom

Dit komt neer op de aanleg van ca. 5 km nieuwe laanbeplanting, versterking van ca. 22,5 km bestaande laanbeplanting, handhaving van de huidige situatie in de beekdalen Raamsche loop, Zandleij ten westen van de Brand en Ruijsbossche loop, aanleg van 3,5 km beekbegeleide beplanting in de vorm van struweel en aanleg van 5 km nieuwe en versterking van 2,2 bestaande laanbeplanting.

Cultuurhistorie / archeologie:

- Stimuleren herstel lanenstructuur door aanleg laanbeplantingen en versterken van het boskarakter in contrast met de open ruimten.
- Versterken Cromvoirtsedijk als cultuurhistorisch waardevol lijnelement door het herstel van beplantingen en aanvulling van de wal.

- Behoud van kenmerkende strookvormige verkaveling in de Brand door accentueren perceelsgrenzen in contrast met natuurontwikkeling in moerassige laagten in de kern.
- Behoud van openheid en bolle ligging Belverse Akkers door verwijderen beplantingen en tegengaan bebouwing en boomteelt.
- Accentueren van voordes Helvoirts broek bij Oude Bossche baan en Belversestraat.
- Behoud en versterking van de archeologische waarden welke in de op de basiskaart aangegeven terreinen van hoge archeologische waarde en archeologische monumenten. Voorlichting aan grondgebruikers over archeologische waarden en daaruit voortvloeiende beperkingen

Dit komt neer op het versterken van ca. 4,5km bestaande laanbeplanting in landgoederenzone, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstel walstructuur over een lengte van 275 meter, versterken van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw struweel en of bomen, onderhoud plegen aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal, accentueren perceelsgrenzen door 4 km aan bomenrijen en verdichten bos aan de rand met 280 ha in de Brand, het verwijderen van 2km bomenrijen/heggen op akkers, aanleg van 10 ha bos langs de randen Leemkuilen, aanleg van 4,5 km nieuwe laanbeplanting om heide-ontginningen te versterken in de kern van De Leijen, Nergena / Tongeren en Cromvoirt en versterken van 2 km bestaande laanbeplanting in heide-ontginningslandschappen.

Openheid/beslotenheid

- Geen opgaande beplantingen langs perceelsgrenzen en geen bebouwing in open ruimte tussen bestaande begrenzing van historische bebouwingslinten, wegen en laanbeplanting.

- Verwijderen van beplantingen op de Belverse akkers. Tevens zijn er geen mogelijkheden voor laanboomteelt.
- Open beekdal langs de Roomsche Loop en de Zandleij
- Duidelijker begrenzen van het beekdal van het helvoirts Broek door bosaanleg langs de Essche Baan, in aansluiting op historische vorm gebied Bergenshuizen.
- Aanleg van nieuwe lineaire beplantingselementen in Smalwater, Moerenburg, Giersbergen / Margriet, Cromvoirt.
- Natuurontwikkeling van lage, natte vegetaties in Essche en Voorste Stroom, Kleine Aa/Smalwater. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) langs nader aan te geven (in modulen) meanders van de Essche en Voorste Stroom
- Natuurontwikkeling in de Ruijsbossche loop: lage, natte vegetaties. Tevens kleine moerasbosjes (0,5-1 ha) op nader aan te geven plekken.
- Natuurontwikkeling langs de Kolvenseloop als evz tussen leemkuilen, Brokkenbroek en Zandleij d.m.v. beekbegeleidende beplanting.

Dit komt neer op het verwijderen van 2 km bomenrijen/heggen op de akkers, verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat. verwijderen van 1 km bomenrij langs de perceelsgrens Loon op Zand, verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts Broek, aanleg van 1,3 km nieuwe laanbeplanting en versterken van 13 km bestaande laanbeplanting om open ruimten en open beekdalen duidelijker te begrenzen, aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselementen (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, aanleg van 3 km. houtwallen in Giersbergen / De Margriet, aanleg van ca. 4 km lineaire beplantingselementen (< 20 m breed) en 40 ha groenelementen in Moerenburg/Oisterwijk, aanleg van 4 km lineaire beplantingselementen en 20 ha groenelementen in Cromvoirt en aanleg van 2 km lineaire beplantingselementen en 30 ha groenelementen in de landgoederenzone.

4.5 Effecten

In dit hoofdstuk worden de effecten van de voorgestelde planmaatregelen (van de alternatieven) vertaald naar veranderingen in ruimtelijke en abiotische condities ten opzichte van de huidige situatie. De effecten worden zoveel mogelijk gekwantificeerd. Door meten of tellen. Daar waar dit niet mogelijk is gebleken is het effect beschreven. Door vergelijking van kaartbeelden of via een deskundigenoordeel. Aangesloten is bij de Bel-systematiek en bij de Richtlijnen m.e.r. voor project De Leijen. De peildatum voor de effectbepaling is het moment waarop het project (ingrepen en ruilproces) naar verwachting in belangrijke mate zal zijn gerealiseerd (2012). Na de gekozen peildatum worden de effecten als constant veronderstelt, tenzij er duidelijke aanwijzingen zijn dat er tempoverschillen tussen de alternatieven optreden.

In onderstaande tabel zijn de effecten van de maatregelen weergegeven

Doelstelling	Toetsingscriteria	Effecten AO	Effecten BH	Effecten RNM	Effecten VKA
Groene landelijke karakter	- Aanleg van beplantingselement en (ha, km of %) - Ontwikkeling van natuur (ha, km of %)	Noorderbos Moerenburg	In totaal gaat het om aanleg van in totaal ca. 20 km beekbegeleidende beplanting langs beken, aanleg van ca. 12 km nieuwe laanbeplanting langs delen van belangrijke wegen, versterken van ca. 5 km bestaande wegbeplanting en aanleg van ca. 14 km en 5 ha beplantingselement en in overgangsgebied stad-land.	Dit door aanleg van ca. 5 km nieuwe laanbeplanting, versterking van ca. 20 km bestaande laanbeplanting, handhaven van de huidige situatie in de beekdalen Raamsche loop en Ruijsbossche loop, aanleg van 3 km nieuwe laanbeplanting langs wegen om beekdalen te versterken en versterking van 2,2 km bestaande laanbeplanting.	Dit komt neer op de aanleg van ca. 5 km nieuwe laanbeplanting, versterking van ca. 22,5 km bestaande laanbeplanting, handhaving van de huidige situatie in de beekdalen Raamsche loop, Zandleij ten westen van de Brand en Ruijsbossche loop, aanleg van 3,5 km beekbegeleide beplanting in de vorm van struweel en aanleg van 5 km nieuwe en versterking van 2,2 km bestaande laanbeplanting.

Cultuurhistorie en archeologie	▪ Versterking en behoud van waarden in aantallen en/of oppervlakten ▪ Herkenbaarheid van historische patronen en elementen		Dit komt neer op het versterken van ca. 4,5 km bestaande laanbeplanting, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstellen van de walstructuur van de Cromvoirtse dijk over een lengte van ca. 275 meter, versterken van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw struweel en of bomen, het plegen van onderhoud aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal, handhaven / uitgraven van ca. 2 km greppels/perceelsgrenzen in de Brand, verwijderen van het WOB-bos (6 ha) en bomenrijen/heggen (2km) op de Belverse akkers.	Dit vindt plaats door versterking van ca. 4,5 km bestaande laanbeplanting in de landgoederenzone, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstel van de walstructuur van de Cromvoirtse dijk over een lengte van 275 meter, versterking van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw struweel en of bomen, door het plegen van onderhoud aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal, door het verwijderen WOB-bos (6 ha) en bomenrijen/heggen (2km) op akkers en door voorlichting aan grondgebruikers over archeologische waarden en daaruit voortvloeiende	Dit komt neer op het versterken van ca. 4,5km bestaande laanbeplanting in landgoederenzone, aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting, herstel walstructuur over een lengte van 275 meter, versterken van ca. ... km beplanting op de Cromvoirtse dijk door aanplant van nieuw struweel en of bomen, onderhoud plegen aan bestaande beplantingen over de gehele lengte van de wal, accentueren perceelsgrenzen door 4 km aan bomenrijen en verdichten bos aan de rand met 280 ha in de Brand, , aanleg van 10 ha bos langs de randen Leemkuilen, aanleg van 4,5 km nieuwe

			Daarnaast zal voorlichting aan grondgebruikers over archeologische waarden en daaruit voortvloeiende beperkingen worden verzorgd.	beperkingen.	laanbeplanting om heide-ontginningen te versterken in de kern van De Leijen, Nergena / Tongeren en Cromvoirt en versterken van 2 km bestaande laanbeplanting in heide-ontginningslandschappen.
Openheid/Beslotenheid	- Realisatie van beplanting (ha, km of %) - Ruimte maat (lengte-breedte verhouding in m) tussen ruimtevormende elementen (opgaande beplantingselementen, bebouwing en bos) en richting van de ruimte		In totaal gaat het om het verwijderen van 6 ha bos en 2 km bomenrijen/heggen op de akkers, het verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting aan de Zwaluwsestraat en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat, het verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts broek, de aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselementen (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, de aanleg van houtwallen in Giersbergen / De Margriet, het	Dit komt neer op het verwijderen van het bos (6 ha) en bomenrijen/heggen (2km) op akkers, door het verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat, door het verwijderen van 1 km bomenrij langs de perceelsgrenzen bij Loon op Zand, door het verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts	Dit komt neer op het verwijderen van 6 ha bos en 2 km bomenrijen/heggen op de akkers, verwijderen van ca. 1,7 km laanbeplanting en 0,75 ha bos langs de Zwaluwsestraat. verwijderen van 1 km bomenrij langs de perceelsgrens Loon op Zand, verwijderen van ca. 2,2 ha bos in het Helvoirts Broek, aanleg van 1,3 km nieuwe laanbeplanting en versterken van 13 km bestaande laanbeplanting om

			versterken van ca. 4,5 ha bestaande laanbeplanting in landgoederenzone en de aanleg van ca. 2 km nieuwe laanbeplanting in landgoederenzone.	Broek, door aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselementen (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, door aanleg van 3 km. houtwallen in Giersbergen / De Margriet, door aanleg van ca. 4 km lineaire beplantingselementen (< 20 m breed) en 40 ha groenelementen in Moerenburg/Oisterwijk, door aanleg van 4 km. Lineaire beplantingselementen en 20 ha groenelementen in Cromvoirt en door aanleg van 2 km lineaire beplantingselementen en 30 ha groenelementen in de landgoederenzone.	open ruimten en open beekdalen duidelijker te begrenzen, aanleg van ca. 4 km nieuwe lineaire beplantingselement en (<20m breed) en 40,6 ha groenelementen in Smalwater, aanleg van 3 km. houtwallen in Giersbergen / De Margriet, aanleg van ca. 4 km lineaire beplantingselement en (< 20 m breed) en 40 ha groenelementen in Moerenburg/Oisterwijk, aanleg van 4 km lineaire beplantingselement en en 20 ha groenelementen in Cromvoirt en aanleg van 2 km lineaire beplantingselement en en 30 ha groenelementen in de landgoederenzone.

<i>Doelstelling</i>	Toetsingscriteria	Doelbereik AO	Doelbereik BH	Doelbereik RNM	Doelbereik VKA
Groene landelijke karakter	▪ Aanleg van beplantingselementen (ha, km of %)	-	+	++	+++
	▪ Ontwikkeling van natuur (ha, km of %)	+	+	+++	++
Cultuurhistorie en archeologie	▪ Versterking en behoud van waarden in aantallen en/of oppervlakten	---	-	0	0
	▪ Herkenbaarheid van historische patronen en elementen	---	0	++	+++
Openheid/Beslotenheid	▪ Realisatie van beplanting (ha, km of %)	-	-	+++	++
	▪ Ruimte maat (lengte-breedte verhouding in m) tussen ruimtevormende elementen (opgaande beplantingselementen, bebouwing en bos) en richting van de ruimte	-	0	++	++

Leemten in Kennis

Leemten in kennis:

- Het is onvoorspelbaar in welke mate landschapselementen zullen verdwijnen in de Autonome ontwikkeling.
- In Ruimte voor Natuur en Milieu wordt er van uitgegaan dat cultuurhistorische waarden behouden zullen blijven door een aangepaste landbouw. Het is onduidelijk in welke mate behoud mogelijk is.
- In Bruisend Hart wordt er van uitgegaan dat cultuurhistorische waarden zullen verdwijnen omdat ze een optimaal landbouwkundig gebruik van de grond vaak in de weg zullen staan. Het is onduidelijk in welke mate dat het geval zal zijn.
- Voor gebieden met een hoge en middelhoge indicatieve archeologische waarde is nog niet in beeld gebracht welke archeologische waarden daar aanwezig zijn. Per project in de Uitvoeringsplannen waar bodemverstoring aan de orde is, moet dit nog in beeld gebracht worden.

Onzekerheden:

- Het verbeteren van de zichtbaarheid en herkenbaarheid van cultuurhistorische elementen vereist een gericht pakket aan maatregelen. Het Raamplan kan slechts op hoofdlijnen een richting aangeven. Datzelfde geldt voor de archeologische vindplaatsen. Deze zijn niet zichtbaar en maken deel uit van het bodemarchief. Het Raamplan is te globaal om maatregelen voor te stellen waarmee dit bodemarchief ruimtelijk verbeeld kan worden.
- In het Voorkeursalternatief zullen cultuurhistorische en archeologische waarden behouden blijven door een combinatie van particulier initiatief en bescherming van overheidswege. De mate waarin dat mogelijk is, is onduidelijk.
- In het Voorkeursalternatief wordt het groene landelijke karakter versterkt door het contrast tussen natuur en cultuur te vergroten. Het succes van deze doelstelling is afhankelijk van de bereidheid tot geven en nemen van betrokken partijen.
- In Natuur en Milieu wordt het groene landelijke karakter versterkt door een aangepaste landbouw en bedrijfsvoering, en particulier initiatief; dit laatste wordt gestimuleerd vanuit de overheid. De mate waarin dit mogelijk is en succes heeft is onduidelijk.

Bijlage 1:

Waarderingstabel landschap

Zie L:\Leijen\Landschap\Waarderingstabel.xls

RUIMTELIJK RAAMWERK			WAARDERING																					
			ec.-funct. waarde				eco. waarde			esthetisch-verhalende waarde														
			multi-funct.	toegankelijkheid	econ. vitaliteit	flexibiliteit	beheerbaarheid	ecol. infrastruct.	milieukwaliteit	biodiversiteit	eenh./samenh.	beleving	vormgeving	structuur	orientatie	variatie	openheid	beslotenheid	natuurlijkheid	cultuurhistorie	archeologie	aardk. waarden	hist. bouw. w.	TOTAAL
categorie	onderdeel	code																						
Vlakken																								
Gr. nat.geb	L & D duinen	V1		2				2		2	2	2		2	2	2			2	0	-1	2	-2	17
	Kampina	V2		2				2		2	2	2		2	2	2			2	0	-1	2	-2	17
	Oisterw vennen	V3		2				2		2	2	2		2	2	2			2	0	-1	2	-2	17
	Helvoirts Broek	V4						2			2	1		2		1	1		1	1	-1	-1	-2	7
	De Brand	V5		-1				2		2	2	2		2	2	2		2	2	2	1	-1	-2	17
	Brokkenbroek	V6		1				2			2	2		2	2	2		2	1	2	0	-1	-2	15
Landg./buit	Nemelaer	V7	1					1			2	2	2	2	2	2		2	1	2	-1	-2	2	18
	Zwijnsbergen	V8						1			1	1	1	1	1	1		1	1	2	-1	-2	2	10
	Beukenhorst	V9	-1	-2				2			2	2	2	2	2	2		2	1	-1	-2	-2	1	10
Open akker	Belv. Akkers (O1)	V10									2	2		2	1		2		-1	2	2	2	-1	13
	Akk.compl. LoZ	V11									2	2		2	1		2		-1	2	-1	2	-1	10
	Akk.compl. BzMI	V12									2	2		2	1		2		-1	2	1	2	-1	12
	Akk.compl. BE/U	V13									1	2		2	1		2		-1	2	-1	2	-1	9
	Besl. gebied	Smalw/E. Str.	V14						2			1	2				2		2	1	2	-1	1	-1
	Hengstven	V15						2								2		2	1	-1	-1			5
	Loonse Hoek/Mo	V16						2								2		2	1					7
	Vloelvelden	V17	2	2				2	-1							2		2	0					9
	Udenhout																							0
	" Wink. Steeg	V18						2								2		2	1	2				9
	" Berkhoek	V19						2								2		2	1	2				9
	" Steenfabr.	V20						2	-1							2		2	1	2				8
	Moerenburg	V21						2								2		2	1	2				9
	Hoogeind	V22						2								2		2	1	1				8
Arch. Vindp	Oisterwijkse Ba	V23																			2			2
	Moleneind (W3)	V24																			2			2
	Roomleij (W38)	V25																			2			2
	Schaapsven (W)	V26																			2			2
	Eddy Hoeve (W)	V27																			2			2
	Ud. Groenstr. (W)	V28																			2			2
	Berk. Enschr. (W)	V29																			1			1
	B.E. Zesh.str (W)	V30																			1			1
	Udh. Weg Tilb (W)	V31																			1			1
	Udh. Grote Stee	V32																			1			1
	Udh. L'se Hoek	V33																			1			1
	Udh. L'se Molen	V34																			1			1
	Udh. Roomleij (W)	V35																			1			1
	Udh. Gommelse	V36																			1			1
	Udh. Gijzelse S	V37																			1			1
	Kerkhoven (W4)	V38																			1			1
	Oliviersweg (W)	V39																			1			1
	Oistw. Baan/Bro	V40																			1			1
	Achter het eind	V41																			1			1
		Klein Laar (O8,9)	V42																		1			1
Overige	Leemkuilen	V43		-1				1	!	!		1			1	1	1	!						4
Lijnen																								0
Wegen	N65	L1			2						-1	1	1	2	2					1				8
	Oisterwijkse ba	L2									2	2	1	2	2					2				11
	Waalw. Weg/Mo	L3			2						2	2		1	2					2				11
	Kalverstraat	L4									2	1		1	1					1				6

[illegible]

2 zeer hoog
1 hoog
0 gemiddeld
negatief idem dito

Bijlage 2:

Randvoorwaarden vanuit Landschap en cultuurhistorie

Inleiding

In De Leijen zijn water en landschap sturende thema's in de planvorming. Dat houdt in dat vanuit deze thema's randvoorwaarden voor de andere thema's/functies aangedragen worden. In dit document staan de randvoorwaarden vanuit Landschap verwoord.

De randvoorwaarden vloeien voort uit de landschapstypen die in De Leijen voorkomen. De combinatie van juist deze landschapstypen met hun kenmerken vormt de basis van de identiteit van De Leijen. Het is daarom belangrijk om in de vormgeving van de inrichtingsmaatregelen rekening te houden met deze kenmerken. Dat hoeft niet alleen het strikt behouden van bestaande patronen en elementen te zijn. Het kan ook mogelijk zijn om nieuwe patronen/elementen toe te voegen. Belangrijk is dat er nagedacht wordt over de manier waarop vormgegeven wordt aan nieuwe functies en functieveranderingen.

De verschillen in randvoorwaarden tussen de drie alternatieven zijn gering. Doelstelling van de projectnota is namelijk het creëren van ruimtelijke kwaliteit voor alle drie de alternatieven. Aangezien de afwisseling in landschapstypen de basis vormt van de ruimtelijke kwaliteit van De Leijen –vandaar dat ze ook op de Basiskaart zijn ingetekend en niet op planalternatieven- zijn de randvoorwaarden in iets meer of mindere mate voor alle alternatieven hetzelfde. Wel leggen de drie alternatieven totaal andere accenten in de verdere uitwerking van het streefbeeld.

Een deel van de landschappelijke kwaliteit heeft ook te maken met typerende verschillen in de vormgeving van wegen, waterlopen en beplanting. Voor het Raamplan lijken deze details onbelangrijk, maar ze zijn van erg groot belang in de uiteindelijke beleving van het landschap. Het is daarom belangrijk dat sommige wezenlijke 'details' in een vroegtijdig stadium als randvoorwaarden opgenomen worden. Bij de uitwerking van het Raamplan in modules kan dan vervolgens de vertaalslag gemaakt worden naar een landschapsplan per deelgebied, waarin concreet invulling gegeven kan worden aan deze randvoorwaarden.

Randvoorwaarden vanuit Landschap

Bruisend Hart van Brabant

In Bruisend Hart staan economische doelstellingen voorop. Er is gekozen voor een cascolandschap, dwz scheiding van functies. Grote contrasten. Maakbaar landschap. Hoge dynamiek in productieruimten, snelle veranderingen.

Landschapstype	Water	Landbouw	Verkeer	Recreatie	Milieu	Natuur
Algemeen	Verschillen tussen natte en droge gebieden zichtbaar maken. Waterlopen en beekdalen verduidelijken. In detaillering van kunstwerken, sloot-/beekprofielen, oevers aansluiten op kenmerken van de landschapstypen. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in relief, waterhuishouding, ruimtemaat, grondgebruik en verkaveling tussen de verschillende landschapseenheden versterken. Inspelen op hoofdstructuur van waterlopen, wegen met laanbeplanting, bestaande houtwallen <i>De landbouw krijgt de ruimte in de zogenaamde productieruimten. Verbetering van de verkavelingssituatie door kavelaanvaardingswerk en is hier dus in principe mogelijk. In module is het zaak om vervolgens de verbeteringen zodanig vorm te geven – afhankelijk van de verschillen tussen de</i>	Verschillen in wegprofielen (lengte- en dwarsprofielen, taluds, maat en vorm van berm sloten, en ligging van sloten en beplanting tov de weg)tussen de landschapstypen handhaven en verduidelijken Traceren van wegen op de hoogteligging. In de detaillering de helling, of de drooglegging laten zien. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in landschapstypen beleefbaar en herkenbaar maken; door zorgvuldig zoneren kwetsbare delen van het landschap ontzien maar wel toegankelijk maken.	Met zonering bijdragen aan verscheidenheid in het landschap.	Verschillen in ondergrond, waterhuishouding en relief verduidelijken. Inspelen op verschillen in ontstaans/ontginningsgeschiedenis.

		<i>deelgebieden die weer binnen de landschapstypen te onderscheiden zijn- dat ze in grove lijnen de oude structuur respecteren, of een nieuwe structuur aanbrengen (bijv. in deelgebieden waar de oorspronkelijke structuur zo verwatert is dat een nieuwe structuur samenhang kan brengen).</i>				
Boshoevelandschap	• Peilverhoging in De Brand • Behoud van karakteristieke sloten- en greppelpatroon •	• Aangepaste landbouw aan strookvormige verkaveling. Verkavelingssituatie verbeteren door uitruil (handhaven van bestaande perceelsvorm en grootte). EHS • Bij voorkeur aansluiten op cultuurhistorische zonering (akkers bij woningen, grasland tussen akkers en broekbossen) • Geen boomteelt • Biezen-Mortel: zandpaden aanhouden als hoofdstructuurlijnen. Daarbinnen verbetering mogelijk.	• Onverharde wegen onverhard laten • Handhaven smalle profielen en bestaande taluds	• Recreatief medegebruik		• Behoud van karakteristieke verkavelingspatroon, greppels en rabatten. • Afwisseling van broekbossen en open grasweiden met poelen

Heide-ontginningslandschap	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water	• Regelmatige verkavelingspatroon binnen huidig ruimtelijk raamwerk van laanbeplanting langs lange rechte (zand)wegen aanhouden, verbetering binnen dit patroon goed mogelijk. Maaswijdte aan te passen (perceelsgrootte). • Mogelijkheden voor alle vormen van landbouw	• Strakke, rechtlijnige wegenpatroon en -profiel aanhouden • Laanbeplanting op insteek ipv midden berm	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van droge natuur
Landgoederenlandschap	• Beperken evt. peilverandering • Smalle sloten, steile taluds	• Streven naar extensieve grondgebonden landbouw. • Langs oostzijde Essche Baan permanente boomteelt mogelijk als ruimtebepalend element van Helvoirts Broek • Tussen landgoederen tijdelijke boomteelt ivm teeltwisseling mogelijk • Lanenstructuur handhaven en versterken. Tussen landgoederen verbetering van de perceelsgrootte mogelijk, maar bestaande laanbeplanting en bomenrijen als hoofdstructuur aanhouden.	• Zandpaden door landgoederen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. • Parkeerplaatsen nabij landgoederen, ingepast in het landschap • Behoud van karakteristieke laanbeplanting en wegprofielen	• Intensief recreatief gebruik. • Mogelijkheden voor horeca in hoofd- of bijgebouwen?		• verdere ontwikkeling van stinsennatuur en vergroten diversiteit van de bestaande loofbossen • Nadruk op culturele inrichting en architectonische behandeling van het groen. Geen grootschalige natte of droge natuurontwikkeling.

Beekdalen	• peilverhoging • behoud van fijnmazige slotenpatroon • in natuurlijke beken hermeandering en creëren nevengeulen • beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien)	• Extensief grasland • Percelering (loodrecht op de beek) aanhouden • Geen egalisatie	• Geen verharding van zandwegen • Relief volgen bij evt. aanpassingen. • Randligging verduidelijken door asymmetrisch profiel (greppel aan hoge kant, sloot aan lage kant) • beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien). Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising	• recreatief medegebruik		• natuurontwikkeling in de vorm van opgaande, continue beekbegeleidende beplanting in de beekdalen van Ruijsbossche Loop, Raamsche Loop, Roomleij. • Halfopen natuurlandschap van natte vegetaties langs de oevers, moerasbosjes op nader aan te geven bochten en lijnvormige opgaande beplantingselementen langs perceelsgrenzen in beekdal van Essche/Voorste stroom en Kleine Aa/Smalwater
Open ruimten	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Extensieve grondgebonden landbouw, en multifunctionele landbouw • Aanpassing van perceelsgrootte mogelijk	• Geen verharding van zandwegen • Geen beplanting langs wegen • Handhaven smalle wegprofielen, bermen en bermsloten.	• Recreatief medegebruik		• Natuurontwikkeling op akkerranden. • Geen opgaande beplanting

		(lengte-breedte verhouding)	•			
Open akkers	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water	• Geen boornleelt (tast open karakter aan) • Geen egalisatie (bolle ligging en overig reliëf waardevol) • Akkerland als hoofdgrondgebruik • Mogelijkheden voor vollegrondsteelt • Aanpassingen aan perceelsgrootte mogelijk. Bij Belverse Akkers verbetering binnen bestaande zandwegen mogelijk. Meldingsgebied voor archeologie op de Akkers vereist echter toestemming en onderzoek van de R.O.B. voor werken aanvang nemen. • Nwe bedrijfsbebouwing aan laten sluiten op bestaande bebouwingslinten langs de (rand)wegen • Geen verharding van wegen over de akkercomplexen.	• Zandpaden onverhard laten • Geen nieuwe wegen over de akker. • Smalle profielen; geen bermsloten; evt. greppel.	• Extensief recreatief medegebruik		• Geen natuurontwikkeling

Moerasontginningslandschap	• Peilverhoging • Behoud van fijnmazige slotenpatroon	• Grasland ism natuurontwikkeling (agrarisch natuurbeheer?) • Perceelsgrootte en richting zoveel mogelijk behouden (valt binnen EHS dus geldt vooral voor natuur)	• Geen wegen en/of fietspaden • Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising weg-water		• Extensief recreatief medegebruik	• Ontwikkeling van natte gras- en moerasvegetaties • Geen opgaande beplanting
Kampontginningslandschap	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water • Aansluiten bij bestaande slotenkarakter (steile taluds, smalle sloten)	• Verbetering mogelijk binnen hoofdstructuur van laanbeplanting, en beplanting langs steilranden en enkele perceelsgrenzen (zie bestaande landschapsvisie voor Smalwater). Maaswijdte groter dan in N&M (boven de 10 ha). • Op voormalige open akkers in kampontginningslandschap is verbetering van de verkavelingssituatie goed mogelijk. Past bij historische open, blokvormige, grootschaliger patroon. Op de voormalige akkers langs de Oisterwijkse Baan bevinden zich archeologische monumenten; geen verbetering van de verkaveling mogelijk.	• Behoud van smalle profielen en bochtige trace's • Geen bermsloten tussen houtsingels en weg	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van natuur in akkerranden • Aansluiten met houtwallen op ecologische hoofdstructuur • geen

		Meldingsgebieden: eerst toestemming en onderzoek van de ROB vereist. • Agrarisch beheer van akkerranden, houtwallen en singels etc. • Vnl. extensieve grondgebonden landbouw, • evt hokdierhouderij mogelijk (afh van milieu randvoorwaarden) indien ingepast in het landschap, en • multifunctionele landbouw • boomteelt • Met nwe bedrijfsbebouwing aansluiten bij bestaande bebouwingslinten.				

Randvoorwaarden vanuit Landschap

Ruimte voor Natuur en Milieu

In Natuur en Milieu staan de belangen van natuur en milieu voorop. Dat betekent tevens dat de randvoorwaarden vanuit landschap voor de andere functies meer sturend zullen zijn. Verweving van functies, geleidelijke overgangen. Duurzaam landschap, geleidelijke veranderingen.

Landschapstype	Water	Landbouw	Verkeer	Recreatie	Milieu	Natuur
Algemeen	Verschillen tussen natte en droge gebieden zichtbaar maken. Waterlopen en beekdalen verduidelijken. In detaillering van kunstwerken, sloot-/beekprofielen, oevers aansluiten op kenmerken van de landschapstypen. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in relief, waterhuishouding, ruimtemaat, grondgebruik en verkaveling tussen de verschillende landschapseenheden versterken. Inspelen op hoofdstructuur van waterlopen, wegen met laanbeplanting, bestaande houtwallen <i>Er is minder ruimte voor kavelaanvaardingswerken. De hieronder geschetste randvoorwaarden liggen dus vast. Bij het uitwerken van de modules kan verder</i>	Verschillen in wegprofielen (lengte- en dwarsprofielen, taluds, maat en vorm van berm sloten, en ligging van sloten en beplanting tov de weg)tussen de landschapstypen handhaven en verduidelijken Traceren van wegen op de hoogteligging. In de detaillering de helling, of de drooglegging laten zien. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in landschapstypen beleefbaar en herkenbaar maken; door zorgvuldig zoneren kwetsbare delen van het landschap ontzien maar wel toegankelijk maken.	Met zonering bijdragen aan verscheidenheid in het landschap.	Verschillen in ondergrond, waterhuishouding en relief verduidelijken. Inspelen op verschillen in ontstaans/ontginningsgeschiedenis.

		<i>gedifferentieerd worden afhankelijk van de deelgebieden. De speelruimte is echter veel beperkter dan bij Bruisend Hart van Brabant.</i>				
Boshoevelandschap	• Peilverhoging in De Brand • Behoud van karakteristieke sloten- en greppelpatroon	• Aangepaste landbouw aan strookvormige verkaveling. Bestaande verkavelingssituatie handhaven (bestaande perceelsvorm en grootte). EHS • Bij voorkeur aansluiten op cultuurhistorische zonering (akkers bij woningen, grasland tussen akkers en broekbossen) • Geen boomteelt • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen	• Onverharde wegen onverhard laten • Handhaven smalle profielen en bestaande taluds	• Recreatief medegebruik		• Behoud van karakteristieke verkavelingspatroon, greppels en rabatten. • Afwisseling van broekbossen en open grasweiden met poelen • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen landbouw.

		landbouw. • Biezen-Mortel: zandpaden aanhouden als hoofdstructuurlij- nen. Daarbinnen verbetering mogelijk. Biezen-Mortel is nl. tevens waardevolle open ruimte, behoud van openheid van groter belang dan behoud van de huidige verkaveling				

Heide-ontginningslandschap	• Geen vernatting	• Regelmatige verkavelingspatroon binnen huidig ruimtelijk raamwerk van laanbeplanting langs lange rechte (zand)wegen aanhouden, verbetering binnen dit patroon goed mogelijk. Maaswijcde aan te passen (perceelsgrootte). • Mogelijkheden voor alle vormen van landbouw (binnen randvoorwaard en vanuit water en milieu).	• Strakke, rechtlijnige wegenpatroon en -profiel aanhouden • Smalle wegen, smalle, aflopende bermen • Laanbeplanting op insteek ipv midden berm	• Recreatief medegebruik		• verdere ontwikkeling van stinsenatuur • gevarieerde loofbossen • Nadruk op cultureelrijke inrichting

Landgoederenlandschap	• Beperken evt. peilverandering • Smalle sloten, steile taluds	• Streven naar extensieve grondgebonden landbouw. • Lanenstructuur handhaven en versterken. Tussen landgoederen verbetering van de perceelsgrootte mogelijk, maar bestaande laanbeplanting en bomenrijen als hoofdstructuur aanhouden.	• Zandpaden door landgoederen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. • Parkeerplaatsen nabij landgoederen, ingepast in het landschap • Behoud van karakteristieke laanbeplanting en bestaande wegprofielen	• Intensief recreatief gebruik. • Mogelijkheden voor horeca in hoofd- of bijgebouwen?		• verdere ontwikkeling van stinsnatuur en vergroten diversiteit van de bestaande loofbossen • Nadruk op culturele inrichting en architectonische behandeling van het groen. Geen grootschalige natte of droge natuurontwikkeling.
Beekdalen	• peilverhoging • behoud van fijnmazige slotenpatroon • in natuurlijke beken hermeandering en creëren nevengeulen • beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te	• Extensief grasland • Perceelsgrootte e- en richting loodrecht op de beek (vnl. natuurlijke beken) handhaven • Geen egalisatie	• Geen verharding van zandwegen • Relief volgen bij evt. aanpassingen. • Randligging verduidelijken door asymmetrisch profiel (greppel aan hoge kant, sloot aan lage kant) • beekovergangen accentueren door bruggen ipv	• recreatief medegebruik		• natuurontwikkeling in de vorm van lage, natte vegetaties in de open beekdalen van Ruijsbossche Loop, Raamsche Loop, Zandleij • Halfopen natuurlandschap van natte vegetaties langs de oevers, moerasbosjes op nader aan te geven bochten en lijnvormige opgaande beplantingselementen langs perceelsgrenzen in beekdal van

	maken (laat doorlopen van het water zien)		duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien). Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising			Essche/Voorste stroom en Kleine Aa/Smalwater
Open ruimten	• geen peilverandering	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Extensieve grondgebonden landbouw, en multifunctionele landbouw • aanpassing van perceelsgrootte mogelijk. • Voor open ruimte Biezen-Mortel zie boshoevelandschap	• Geen verharding van zandwegen • Geen beplanting langs wegen • Handhaven smalle wegprofielen, bermen en bermsloten. •	• Recreatief medegebruik		• Geen natuurontwikkeling
Open akkers	• Geen peilverandering	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Geen egalisatie (bolle ligging en overig relief waardevol) • Akkerland als hoofdgrondgebruik	• Zandpaden onverhard laten • Geen nieuwe wegen over de akker. • Smalle profielen; geen bermsloten; evt. greppel.	• Extensief recreatief medegebruik		• Hoogstens natuurontwikkeling langs akkerranden/bermen • Geen natuurontwikkeling in vorm van opgaande beplanting en/of natte natuur

		• Mogelijkheden voor volleggrondsteelt • Zoveel mogelijk handhaven van bestaande verkavelingspatroon • Geen verharding van wegen over de akkercomplexen				
Moerasontginningslandschap	• Peilverhoging • Behoud van fijnmazige slotenpatroon	• Grasland ism natuurontwikkeling (agrarisch natuurbeheer?) • Perceelsgrootte en richting handhaven (EHS dus geldt vooral voor natuur)	• Geen wegen en/of fietspaden • Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising weg-water		• Geen recreatie • Evt. struinnatuur	• Ontwikkeling van natte gras- en moerasvegetaties • Geen opgaande beplanting
Kamponginningslandschap	• Geen peilverandering • Aansluiten bij bestaande slotenkarakter (steile taluds, smalle sloten)	• Landbouw zoveel mogelijk aangepast aan kleinschalig, besloten landschap (mn. Smalwater, Cromvoirt, Moerenburg) van houtwallen, laabeplanting en kleine bosjes. Waar	• Behoud van smalle profielen en bochtige trace's • Smalle sloten, steile, aflopende bermen • Geen bermsloten tussen houtsingels en weg	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van natuur in akkerranden • Aansluiten met houtwallen op ecologische hoofdstructuur • geen

		dat grote economische beperkingen oplevert is slechts beperkt verbetering van de verkaveling mogelijk. Ruimtemaat (te ervaren ruimte tussen opgaande elementen en bebouwing) dient beneden de 10 ha te blijven. Voorkeur voor uitruilen van grond. Indien verbetering toch noodzakelijk is zoveel mogelijk binnen het patroon van de hoofdstructuur van zandwegen, laanbeplanting, steilranden en houtwallen/singels blijven. • Op voormalige open akkers in kamponginningslandschap is				

		verbetering van de situatie goed mogelijk. Past bij historische open blokvormige, grootschaliger patroon. Op de voormalige akkers langs de Oisterwijkse Baan bevinden zich archeologische monumenten: geen verbetering van de verkaveling mogelijk. Meldingsgebied en: eerst toestemming en onderzoek van de ROB vereist • Agrarisch beheer van akkerranden, houtwallen en singels etc. • VnL, extensieve grondgebonden landbouw en multifunctionel e landbouw • Boomteelt • Voorkeur voor				

		verbetering verkavelingssitu atie door uitruilen. Zoveel mogelijk handhaven van bestaande verkavelingsgro otte- en patroon.				

Randvoorwaarden vanuit Landschap

Voorkeursalternatief

Doelstelling is een mooi landschap waarin het goed wonen en werken is. De randvoorwaarden zijn in principe sturend, maar worden per module verder uitgewerkt naar meer genuanceerde oplossingen voor knelpunten met de andere thema's/functies. De landschappelijke dragers van de landschapseenheden worden versterkt (op grond van de kenmerken), daarbinnen is ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Dat kan tot scheiding of juist tot verweving van functies leiden, afhankelijk of ze elkaar kunnen versterken of niet.

Landschapstype	Water	Landbouw	Verkeer	Recreatie	Milieu	Natuur
Algemeen	Verschillen tussen natte en droge gebieden zichtbaar maken. Waterlopen en beekdalen verduidelijken. In detaillering van kunstwerken, sloot-/beekprofielen, oevers aansluiten op kenmerken van de landschapstypen. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in relief, waterhuishouding, ruimtemaat, grondgebruik en verkaveling tussen de verschillende landschapseenheden versterken. Inspelen op hoofdstructuur van waterlopen, wegen met laanbeplanting, bestaande houtwallen	Verschillen in wegprofielen (lengte- en dwarsprofielen, taluds, maat en vorm van bermsloten, en ligging van sloten en beplanting tov de weg)tussen de landschapstypen handhaven en verduidelijken Traceren van wegen op de hoogteligging. In de detaillering de helling, of de drooglegging laten zien. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in landschapstypen beleefbaar en herkenbaar maken; door zorgvuldig zoneren kwetsbare delen van het landschap ontzien maar wel toegankelijk maken.	Met zoneringsbijdragen aan verscheidenheid in het landschap.	Verschillen in ondergrond, waterhuishouding en relief verduidelijken. Inspelen op verschillen in ontstaans/ontginningsgeschiedenis.

Boshoevelandschap	• Peilverhoging in De Brand • Behoud van karakteristieke sloten- en greppelpatroon	• Aangepaste landbouw aan strookvormige verkaveling. Verkavelingssituatie verbeteren door uitruil (handhaven van bestaande perceelsvorm en grootte). EHS • Bij voorkeur aansluiten op cultuurhistorische zonering (akkers bij woningen, grasland tussen akkers en broekbossen) • Geen boomteelt • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen landbouw. • Biezen-Mortel: zandpaden aanhouden als hoofdstructuurlijnen. Daarbinnen verbetering	• Onverharde wegen onverhard laten • Handhaven smalle profielen en bestaande taluds	• Recreatief medegebruik		• Behoud van karakteristieke verkavelingspatroon, greppels en rabatten. • Afwisseling van broekbossen en open grasweiden met poelen • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen landbouw. Perceesgrenzen markeren met bomenrijen, die afwandelen in moerasgebied.

Heide-ontginningslandschap	• Geen vernatting tenzij vanuit landbouwkundig oogpunt gewenst	mogelijk. • Regelmatige verkavelingspatroon binnen huidig ruimtelijk raamwerk van laanbeplanting langs lange rechte (zand)wegen aanhouden, verbetering binnen dit patroon goed mogelijk. Maaswijdte aan te passen (perceelsgrootte). • Mogelijkheden voor alle vormen van landbouw	• Strakke, rechtlijnige wegenpatroon en -profiel aanhouden • Smalle wegen, smalle, aflopende bermen • Laanbeplanting op insteek ipv midden berm	• Recreatief medegebruik		• verdere ontwikkeling van stinsenatuur • gevarieerde loofbossen • Nadruk op culturele inrichting
Landgoederenlandschap	• Beperken evt. peilverandering • Smalle sloten, steile taluds	• Streven naar extensieve grondgebonden landbouw. • Langs oostzijde Essche Baan permanente boomteelt mogelijk als ruimtebepalend element van Helvoirts Broek	• Zandpaden door landgoederen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. • Parkeerplaatsen nabij landgoederen, ingepast in het landschap • Behoud van karakteristieke	• Intensief recreatief gebruik. • Mogelijkheden voor horeca in hoofd- of bijgebouwen?		• verdere ontwikkeling van stinsenatuur en vergroten diversiteit van de bestaande loofbossen • Nadruk op culturele inrichting en architectonische behandeling van het groen. Geen grootschalige natte of droge natuurontwikkeling.

		- Tussen landgoederen tijdelijke boomteelt ivm teeltwisseling mogelijk - Lanenstructuur handhaven en versterken. Tussen landgoederen verbetering van de perceelsgrootte mogelijk, maar bestaande laanbeplanting en bomenrijen als hoofdstructuur aanhouden.	laanbeplanting en bestaande wegprofielen			
Beekdalen	- peilverhoging - behoud van fijnmazige slotenpatroon - in natuurlijke beken hermeandering en creëren nevengeulen - beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo	- Extensief grasland - Perclering (loodrecht op de beek) aanhouden - Geen egalisatie	- Geen verharding van zandwegen - Relief volgen bij evt. aanpassingen. - Randligging verduidelijken door asymmetrisch profiel (greppel aan hoge kant, sloot aan lage kant) - beekovergangen accentueren door	recreatief medegebruik		- open beekdalen van Raamsche Loop, Roomleij, Zandleij - Halfopen natuurlandschap van natte vegetaties langs de oevers, moerasbosjes op nader aan te geven bochten en lijnvormige opgaande beplantingselementen langs perceelsgrenzen in beekdal van Essche/Voorste stroom en Kleine Aa/Smalwater

	groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien)		bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien). Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising			
Open ruimten	• geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouwkundig oogpunt	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Extensieve grondgebonden landbouw, en multifunctionele landbouw • Aanpassing van perceelsgrootte mogelijk (lengte-breedte verhouding)	• Geen verharding van zandwegen • Geen beplanting langs wegen • Handhaven smalle wegprofielen, bermen en berm sloten. •	• Recreatief medegebruik		• Natuurontwikkeling op akkerranden/bermen • Geen opgaande beplanting
Open akkers	• Geen vernatting • Verder geen specifieke eisen; afhankelijk van landbouwwensen	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Geen egalisatie (bolle ligging en overig relief waardevol) • Akkerland als hoofdgrondgebruik • Mogelijkheden voor	• Zandpaden onverhard laten • Geen nieuwe wegen over de akker. • Smalle profielen	• Extensief recreatief medegebruik		• Geen natuurontwikkeling

		vollegrondsteelt • Aanpassingen aan perceelsgrootte mogelijk. Bij Belverse Akkers verbetering binnen bestaande zandwegen mogelijk. Meldingsgebied voor archeologie op de Akkers vereist echter toestemming en onderzoek van de R.O.B. voor werken aanvang nemen. • Nwe bedrijfsbebouwing aan laten sluiten op bestaande bebouwingsslint en langs de (rand)wegen • Geen verharding van wegen over de akkercomplexen				

Moerasontginningslandschap	• Peilverhoging • Behoud van fijnmazige slotenpatroon	• Grasland ism natuurontwikkeling (agrarisch natuurbeheer?) • Perceelsgrootte en richting zoveel mogelijk behouden (valt binnen EHS dus geldt vooral voor natuur)	• Geen wegen en/of fietspaden • Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising weg-water		• Extensief recreatief medegebruik	• Ontwikkeling van natte gras- en moerasvegetaties • Geen opgaande beplanting
Kampontginningslandschap	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water • Aansluiten bij bestaande slotenkarakter (steile taluds, smalle sloten)	• Verbetering mogelijk binnen hoofdstructuur van laanbeplanting, en beplanting langs steilranden en enkele perceelsgrenzen (zie bestaande landschapsvisie voor Smalwater). Maaswijdte groter dan in N&M (boven de 10 ha). • Op voormalige open akkers in kampontginningslandschap is verbetering van de	• Behoud van smalle profielen en bochtige trace's • Smalle sloten, steile, aflopende bermen • Geen bermsloten tussen houtsingels en weg	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van natuur in akkerranden • Aansluiten met houtwallen op ecologische hoofdstructuur • geen

		verkavelingssituatie goed mogelijk. Past bij historische open, blokvormige, grootschaliger patroon. Op de voormalige akkers langs de Oisterwijkse Baan bevinden zich archeologische monumenten: geen verbetering van de verkaveling mogelijk. Meldingsgebied en: eerst toestemming en onderzoek van de ROB vereist. • Agrarisch beheer van akkerranden, houtwallen en singels etc. • Vnl. extensieve grondgebonden landbouw, • evt hokdierhouderij mogelijk (afh van milieu)				

		randvoorwaarde en) indien ingepast in het landschap, en • multifunctionel e landbouw • boomteelt • Met nwe bedrijfsbebouwi ng aansluiten bij bestaande bebouwingslint en.				

Bruisend Hart van Brabant

In Bruisend Hart staan economische doelstellingen voorop. Er is gekozen voor een cascolandschap, dwz scheiding van functies. Grote contrasten. Maakbaar landschap. Hoge dynamiek in productieruimten, snelle veranderingen.

Landschapstype	Water	Landbouw	Verkeer	Recreatie	Milieu	Natuur
Algemeen	Verschillen tussen natte en droge gebieden zichtbaar maken. Waterlopen en beekdalen verduidelijken. In Detaillering van kunstwerken, sloot-/beekprofielen, oevers aansluiten op kenmerken van de landschapstypen. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in relief, waterhuishouding, ruimtemaat, grondgebruik en verkaveling tussen de verschillende landschapseenheden versterken. Inspelen op hoofdstructuur van waterlopen, wegen met laanbeplanting, bestaande houtwallen <i>De landbouw krijgt de ruimte in de zogenaamde productieruimten. Verbetering van de verkavelingssituatie door kavelaanvaardingswerk en is hier dus in principe mogelijk. In module is het zaak om vervolgens de verbeteringen zodanig vorm te geven – afhankelijk van de verschillen tussen de deelgebieden die weer</i>	Verschillen in wegprofielen (lengte- en dwarsprofielen, taluds, maat en vorm van berm sloten, en ligging van sloten en beplanting tov de weg)tussen de landschapstypen handhaven en verduidelijken Traceren van wegen op de hoogteligging. In de detaillering de helling, of de drooglegging laten zien. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in landschapstypen beleefbaar en herkenbaar maken; door zorgvuldig zoneren kwetsbare delen van het landschap ontzien maar wel toegankelijk maken.	Met zonering bijdragen aan verscheidenheid in het landschap.	Verschillen in ondergrond, waterhuishouding en relief verduidelijken. Inspelen op verschillen in ontstaans/ontginningsgeschiedenis.

		<i>binnen de landschapstypen te onderscheiden zijn- dat ze in grove lijnen de oude structuur respecteren, of een nieuwe structuur aanbrengen (bijv. in deelgebieden waar de oorspronkelijke structuur zo verwatert is dat een nieuwe structuur samenhang kan brengen).</i>				
Boshoevelandschap	• Peilverhoging in De Brand • Behoud van karakteristieke sloten- en greppelpatroon •	• Aangepaste landbouw aan strookvormige verkaveling. Verkavelingssituatie verbeteren door uitruil (handhaven van bestaande perceelsvorm en grootte). EHS • Bij voorkeur aansluiten op cultuurhistorische zonering (akkers bij woningen, grasland tussen akkers en broekbossen) • Geen boomteelt • Biezen-Mortel; zandpaden aanhouden als hoofdstructuurlijnen. Daarbinnen verbetering mogelijk.	• Onverharde wegen onverhard laten • Handhaven smalle profielen en bestaande taluds	• Recreatief medegebruik		• Behoud van karakteristieke verkavelingspatroon, greppels en rabatten. • Afwisseling van broekbossen en open grasweiden met poelen

Heide-ontginningslandschap	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water	• Regelmatige verkavelingspatroon binnen huidig ruimtelijk raamwerk van laanbeplanting langs lange rechte (zand)wegen aanhouden, verbetering binnen dit patroon goed mogelijk. Maaswijdte aan te passen (perceelsgrootte). • Mogelijkheden voor alle vormen van landbouw	• Strakke, rechtlijnige wegenpatroon en -profiel aanhouden • Laanbeplanting op insteek ipv midden berm	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van droge natuur
Landgoederenlandschap	• Beperken evt. peilverandering • Smalle sloten, steile taluds	• Streven naar extensieve grondgebonden landbouw. • Langs oostzijde Essche Baan permanente boomteelt mogelijk als ruimtebepalend element van Helvoirts Broek • Tussen landgoederen tijdelijke boomteelt ivm teeltwisseling mogelijk • Lanenstructuur handhaven en versterken. Tussen landgoederen verbetering van de perceelsgrootte mogelijk, maar bestaande laanbeplanting en bomenrijen als hoofdstructuur aanhouden.	• Zandpaden door landgoederen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. • Parkeerplaatsen nabij landgoederen, ingepast in het landschap • Behoud van karakteristieke laanbeplanting en wegprofielen	• Intensief recreatief gebruik. • Mogelijkheden voor horeca in hoofd- of bijgebouwen?	•	• verdere ontwikkeling van stinsnatuur en vergroten diversiteit van de bestaande loofbossen • Nadruk op culturele inrichting en architectonische behandeling van het groen. Geen grootschalige natte of droge natuurontwikkeling.

Beekdalen	• peilverhoging • behoud van fijnmazige slotenpatroon • in natuurlijke beken hermeandering en creëren nevengeulen • beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien)	• Extensief grasland • Percelering (loodrecht op de beek) aanhouden • Geen egalitatie	• Geen verharding van zandwegen • Relief volgen bij evt. aanpassingen. • Randligging verduidelijken door asymmetrisch profiel (greppel aan hoge kant, sloot aan lage kant) • Beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien). Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising	• recreatief medegebruik		• natuurontwikkeling in de vorm van opgaande, continue beekbegeleidende beplanting in de beekdalen van Ruijsbossche Loop, Raamsche Loop, Roomleij. • Halfopen natuurlandschap van natte vegetaties langs de oevers, moerasbosjes op nader aan te geven bochten en lijnvormige opgaande beplantingselementen langs perceelsgrenzen in beekdal van Essche/Voorste stroom en Kleine Aa/Smalwater
Open ruimten	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Extensieve grondgebonden landbouw, en multifunctionele landbouw • Aanpassing van perceelsgrootte mogelijk	• Geen verharding van zandwegen • Geen beplanting langs wegen • Handhaven smalle wegprofielen, bermen en bermsloten.	• Recreatief medegebruik		• Natuurontwikkeling op akkerranden. • Geen opgaande beplanting

		(lengte-breedte verhouding)	•			
Open akkers	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water •	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Geen egalisatie (bolle ligging en overig relief waardevol) • Akkerland als hoofdgrondgebruik • Mogelijkheden voor vollegrondsteelt • Aanpassingen aan perceelsgrootte mogelijk. Bij Belverse Akkers verbetering binnen bestaande zandwegen mogelijk. Meldingsgebied voor archeologie op de Akkers vereist echter toestemming en onderzoek van de R.O.B. voor werken aanvang nemen. • Nwe bedrijfsbebouwing aan laten sluiten op bestaande bebouwingslinten langs de (rand)wegen • Geen verharding van wegen over de akkercomplexen.	• Zandpaden onverhard laten • Geen nieuwe wegen over de akker. • Smalle profielen; geen bermsloten; evt. greppel.	• Extensief recreatief medegebruik		• Geen natuurontwikkeling
Moerasontginningslandschap	• Peilverhoging • Behoud van fijnmazige slotenpatroon	• Grasland ism natuurontwikkeling (agrarisch natuurbeheer?) • Perceelsgrootte en richting zoveel mogelijk	• Geen wegen en/of fietspaden • Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising weg-		• Extensief recreatief medegebruik	• Ontwikkeling van natte gras- en moerasvegetaties • Geen opgaande beplanting

		behouden (valt binnen EHS dus geldt vooral voor natuur)	water			
Kamponginningslandschap	• Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water • Aansluiten bij bestaande slotenkarakter (steile taluds, smalle sloten)	• Verbetering mogelijk binnen hoofdstructuur van laanbeplanting, en beplanting langs steilranden en enkele perceelsgrenzen (zie bestaande landschapvisie voor Smalwater). Maaswijdte groter dan in N&M (boven de 10 ha). • Op voormalige open akkers in kamponginningslandschap is verbetering van de verkavelingssituatie goed mogelijk. Past bij historische open, blokvormige, grootschaliger patroon. Op de voormalige akkers langs de Oisterwijkse Baan bevinden zich archeologische monumenten: geen verbetering van de verkaveling mogelijk. Meldingsgebieden: eerst toestemming en onderzoek van de ROB vereist. • Agrarisch beheer van akkerranden, houtwallen	• Behoud van smalle profielen en bochtige trace's • Geen bermsloten tussen houtsingels en weg	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van natuur in akkerranden • Aansluiten met houtwallen op ecologische hoofdstructuur • geen

		en singels etc. • Vnl. extensieve grondgebonden landbouw, • evt hokdierhouderij mogelijk (afh van milieu randvoorwaarden) indien ingepast in het landschap, en • multifunctionele landbouw • boomteelt • Met nieuwe bedrijfsbebouwing aansluiten bij bestaande bebouwingslinten.				

Ruimte voor Natuur en Milieu

In Natuur en Milieu staan de belangen van natuur en milieu voorop. Dat betekent tevens dat de randvoorwaarden vanuit landschap voor de andere functies meer sturend zullen zijn. Verweving van functies, geleidelijke overgangen. Duurzaam landschap, geleidelijke veranderingen.

Landschapstype	Water	Landbouw	Verkeer	Recreatie	Milieu	Natuur
Algemeen	Verschillen tussen natte en droge gebieden zichtbaar maken. Waterlopen en beekdalen verduidelijken. In Detaillering van kunstwerken, sloot-/beekprofielen, oevers aansluiten op kenmerken van de landschapstypen. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in relief, waterhuishouding, ruimtemaat, grondgebruik en verkaveling tussen de verschillende landschapseenheden versterken. Inspelen op hoofdstructuur van waterlopen, wegen met laanbeplanting, bestaande houtwallen <i>Er is minder ruimte voor kavelaanvaardingswerken. De hieronder geschetste randvoorwaarden liggen dus vast. Bij het uitwerken van de modules kan verder</i>	Verschillen in wegprofielen (lengte- en dwarsprofielen, taluds, maat en vorm van berm sloten, en ligging van sloten en beplanting tov de weg)tussen de landschapstypen handhaven en verduidelijken Traceren van wegen op de hoogteligging. In de detaillering de helling, of de drooglegging laten zien. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in landschapstypen beleefbaar en herkenbaar maken; door zorgvuldig zoneren kwetsbare delen van het landschap ontzien maar wel toegankelijk maken.	Met zonering bijdragen aan verscheidenheid in het landschap.	Verschillen in ondergrond, waterhuishouding en relief verduidelijken. Inspelen op verschillen in ontstaans/ontginningsgeschiedenis.

		<i>gedifferentieerd worden afhankelijk van de deelgebieden. De speelruimte is echter veel beperkter dan bij Bruisend Hart van Brabant.</i>				
Boshoevelandschap	• Peilverhoging in De Brand • Behoud van karakteristieke sloten- en greppelpatroon	• Aangepaste landbouw aan strookvormige verkaveling. Bestaande verkavelingssituatie handhaven (bestaande perceelsvorm en grootte). EHS • Bij voorkeur aansluiten op cultuurhistorische zonering (akkers bij woningen, grasland tussen akkers en broekbossen) • Geen boomteelt • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen	• Onverharde wegen onverhard laten • Handhaven smalle profielen en bestaande taluds	• Recreatief medegebruik		• Behoud van karakteristieke verkavelingspatroon, greppels en rabatten. • Afwisseling van broekbossen en open grasweiden met poelen • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen landbouw.

		landbouw. Biezen-Mortel: zandpaden aanhouden als hoofdstructuurlijnen. Daarbinnen verbetering mogelijk. Biezen-Mortel is nl. tevens waardevolle open ruimte, behoud van openheid van groter belang dan behoud van de huidige verkaveling				
Heide-ontginningslandschap	Geen vernatting	Regelmatige verkavelingspatroon binnen huidig ruimtelijk raamwerk van laanbeplanting langs lange rechte (zand)wegen aanhouden, verbetering binnen dit patroon goed mogelijk. Maaswijdte aan te passen	- Strakke, rechtlijnige wegenpatroon en -profiel aanhouden - Smalle wegen, smalle, aflopende bermen - Laanbeplanting op insteek ipv midden berm	Recreatief medegebruik		- verdere ontwikkeling van stinsenatuur - gevarieerde loofbossen - Nadruk op cultureel inrichting

		(perceelsgrootte). • Mogelijkheden voor alle vormen van landbouw (binnen randvoorwaard en vanuit water en milieu).				
Landgoederenlandschap	• Beperken evt. peilverandering • Smalle sloten, steile taluds	• Streven naar extensieve grondgebonden landbouw. • Lanenstructuur handhaven en versterken. Tussen landgoederen verbetering van de perceelsgrootte mogelijk, maar bestaande laanbeplanting en bomenrijen als hoofdstructuur aanhouden.	• Zandpaden door landgoederen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. • Parkeerplaatsen nabij landgoederen, ingepast in het landschap • Behoud van karakteristieke laanbeplanting en bestaande wegprofielen	• Intensief recreatief gebruik. • Mogelijkheden voor horeca in hoofd- of bijgebouwen?		• verdere ontwikkeling van stinsennatuur en vergroten diversiteit van de bestaande loofbossen • Nadruk op culturele inrichting en architectonische behandeling van het groen. Geen grootschalige natte of droge natuurontwikkeling.
Beekdalen	• peilverhoging • behoud van fijnmazige slotenpatroon • in natuurlijke beken hermeandering	• Extensief grasland • Perceelsgrootte- en richting loodrecht op de beek (vnl. natuurlijke	• Geen verharding van zandwegen • Relief volgen bij evt. aanpassingen. • Randligging verduidelijken	• recreatief medegebruik		• natuurontwikkeling in de vorm van lage, natte vegetaties in de open beekdalen van Ruijsbosse Loop, Raamsche Loop, Zandleij • Halfopen

	- en creëren nevengeulen • beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien)	- beken) handhaven • Geen egalisatie	- door asymmetrisch profiel (greppel aan hoge kant, sloot aan lage kant) • Beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien). Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising			natuurlandschap van natte vegetaties langs de oevers, moerasbosjes op nader aan te geven bochten en lijnvormige opgaande beplantingselementen langs perceelsgrenzen in beekdal van Essche/Voorste stroom en Kleine Aa/Smalwater
Open ruimten	• geen peilverandering	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Extensieve grondgebonden landbouw, en multifunctionele landbouw • aanpassing van perceelsgrootte mogelijk. • Voor open ruimte Biezen-Mortel zie boshoevelandschap	• Geen verharding van zandwegen • Geen beplanting langs wegen • Handhaven smalle wegprofielen, bermen en bermsloten. •	• Recreatief medegebruik		• Geen natuurontwikkeling
Open akkers	• Geen	• Geen boomteelt	• Zandpaden	• Extensief recreatief		• Hoogstens

	peilverandering	(tast open karakter aan) • Geen egalisatie (bolle ligging en overig relief waardevol) • Akkerland als hoofdgrondgebruik • Mogelijkheden voor vollegrondsteelt • Zoveel mogelijk handhaven van bestaande verkavelingspatroon • Geen verharding van wegen over de akkercomplexen	onverhard laten • Geen nieuwe wegen over de akker. • Smalle profielen; geen bermsloten; evt. greppel.	medegebruik		natuurontwikkeling langs akkerranden/bermen • Geen natuurontwikkeling in vorm van opgaande beplanting en/of natte natuur
Moerasontginningslandschap	• Peilverhoging • Behoud van fijnmazige slotenpatroon	• Grasland ism natuurontwikkeling (agrarisch natuurbeheer?) • Perceelsgrootte en richting handhaven (EHS dus geldt vooral voor natuur)	• Geen wegen en/of fietspaden • Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising weg-water		• Geen recreatie • Evt. struinnatuur	• Ontwikkeling van natte gras- en moerasvegetaties • Geen opgaande beplanting
Kamponginningslandschap	• Geen peilverandering • Aansluiten bij bestaande	• Landbouw zoveel mogelijk aangepast aan kleinschalig,	• Behoud van smalle profielen en bochtige trace's	• Recreatief medegebruik		• Ontwikkeling van natuur in akkerranden • Aansluiten met houtwallen op

	slotenkarakter (steile taluds, smalle sloten)	besloter landschap (mn. Smalwater, Cromvoirt, Moerenburg) van houtwallen, laabeplanting en kleine bosjes. Waar dat grote economische beperkingen oplevert is slechts beperkt verbetering van de verkaveling mogelijk. Ruimte maat (te ervaren ruimte tussen opgaande elementen en bebouwing) dient beneden de 10 ha te blijven. Voorkeur voor uitruilen van grond. Indien verbetering toch noodzakelijk is zoveel mogelijk binnen het patroon van de hoofdstructuur	• Smalle sloten, steile, aflopende bermen • Geen bermsloten tussen houtsingels en weg •			ecologische hoofdstructuur • geen

		van zandwegen, laanbeplanting, steilranden en houtwallen/singels blijven. • Op voormalige open akkers in kampontginningslandschap is verbetering van de situatie goed mogelijk. Past bij historische open blokvormige, grootschaliger patroon. Op de voormalige akkers langs de Oisterwijkse Baan bevinden zich archeologische monumenten: geen verbetering van de verkaveling mogelijk. Meldingsgebied en: eerst toestemming en onderzoek van de ROB vereist • Agrarisch beheer van akkerranden,				

		houtwallen en singels etc. • Vnl. extensieve grondgebonden landbouw en multifunctionele landbouw • Boomteelt • Voorkeur voor verbetering verkavelingssituatie door uitruilen. Zoveel mogelijk handhaven van bestaande verkavelingsgrote- en patroon.				

Voorkeursalternatief

Doelstelling is een mooi landschap waarin het goed wonen en werken is. De randvoorwaarden zijn in principe sturend, maar worden per module verder uitgewerkt naar meer genuanceerde oplossingen voor knelpunten met de andere thema's/functies. De landschappelijke dragers van de landschapseenheden worden versterkt (op grond van de kenmerken), daarbinnen is ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Dat kan tot scheiding of juist tot verweving van functies leiden, afhankelijk of ze elkaar kunnen versterken of niet.

Landschapstype	Water	Landbouw	Verkeer	Recreatie	Milieu	Natuur
Algemeen	Verschillen tussen natte en droge gebieden zichtbaar maken. Waterlopen en beekdalen verduidelijken. In Detaillering van kunstwerken, sloot-/beekprofielen, oevers aansluiten op kenmerken van de landschapstypen. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in relief, waterhuishouding, ruimtemaat, grondgebruik en verkaveling tussen de verschillende landschapseenheden versterken. Inspelen op hoofdstructuur van waterlopen, wegen met laanbeplanting, bestaande houtwallen	Verschillen in wegprofielen (lengte- en dwarsprofielen, taluds, maat en vorm van bermsloten, en ligging van sloten en beplanting tov de weg)tussen de landschapstypen handhaven en verduidelijken Traceren van wegen op de hoogteligging. In de detaillering de helling, of de drooglegging laten zien. Bij kruising van wegen en belangrijke waterlopen gebruik maken van bruggen ipv duikers.	Verschillen in landschapstypen beleefbaar en herkenbaar maken; door zorgvuldig zoneren kwetsbare delen van het landschap ontzien maar wel toegankelijk maken.	Met zonering bijdragen aan verscheidenheid in het landschap.	Verschillen in ondergrond, waterhuishouding en relief verduidelijken. Inspelen op verschillen in ontstaans/ontginningsgeschiedenis.
Boshoevelandschap	• Peilverhoging in De Brand • Behoud van	• Aangepaste landbouw aan strookvormige	• Onverharde wegen onverhard laten	• Recreatief medegebruik		• Behoud van karakteristieke verkavelingspatroon,

	karacteristieke sloten- en greppelpatroon	verkaveling. Verkavelingssituatie verbeteren door uitruil (handhaven van bestaande perceelsvorm en grootte). EHS • Bij voorkeur aansluiten op cultuurhistorische zonering (akkers bij woningen, grasland tussen akkers en broekbossen) • Geen boomteelt • Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen landbouw. • Biezen-Mortel: zandpaden aanhouden als hoofdstructuurlijnen. Daarbinnen verbetering mogelijk.	• Handhaven smalle profielen en bestaande taluds			greppels en rabatten. ▪ Afwisseling van broekbossen en open grasweiden met poelen ▪ Natuurontwikkeling in kern bosgebied in moerassige laagten. Geen landbouw. Perceesgrenzen markeren met bomenrijen, die awh doodlopen in moerasgebied.

Heide-ontginningslandschap	• Geen vernatting tenzij vanuit landbouwkundig oogpunt gewenst	• Regelmatige verkavelingspatroon binnen huidig ruimtelijk raamwerk van laanbeplanting langs lange rechte (zand)wegen aanhouden, verbetering binnen dit patroon goed mogelijk. Maaswijdte aan te passen (perceelsgrootte). • Mogelijkheden voor alle vormen van landbouw	• Strakke, rechtlijnige wegenpatroon en -profiel aanhouden • Smalle wegen, smalle, aflopende bermen • Laanbeplanting op insteek ipv midden berm	• Recreatief medegebruik		• verdere ontwikkeling van stinsenatuur • gevarieerde loofbossen • Nadruk op culturele inrichting
Landgoederenlandschap	• Beperken evt. peilverandering • Smalle sloten, steile taluds	• Streven naar extensieve grondgebonden landbouw. • Langs oostzijde Essche Baan permanente boomteelt mogelijk als ruimtebepalend element van Helvoirts Broek	• Zandpaden door landgoederen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. • Parkeerplaatsen nabij landgoederen, ingepast in het landschap • Behoud van karakteristieke	• Intensief recreatief gebruik. • Mogelijkheden voor horeca in hoofd- of bijgebouwen?		• verdere ontwikkeling van stinsenatuur en vergroten diversiteit van de bestaande loofbossen • Nadruk op culturele inrichting en architectonische behandeling van het groen. Geen grootschalige natte of droge natuurontwikkeling.

		• Tussen landgoederen tijdelijke boomteelt ivm teeltwisseling mogelijk • Lanenstructuur handhaven en versterken. Tussen landgoederen verbetering van de perceelsgrootte mogelijk, maar bestaande laanbeplanting en bomen rijen als hoofdstructuur aanhouden.	laanbeplanting en bestaande wegprofielen			
Beekdalen	• peilverhoging • behoud van fijnmazige slotenpatroon • in natuurlijke beken hermeandering en creëren nevengeulen • beekovergangen accentueren door bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo	• Extensief grasland • Percelering (loodrecht op de beek) aanhouden • Geen egalisatie	• Geen verharding van zandwegen • Relief volgen bij evt. aanpassingen. • Randligging verduidelijken door asymmetrisch profiel (greppel aan hoge kant, sloot aan lage kant) • Beekovergangen accentueren door	• recreatief medegebruik		• open beekdalen van Raamsche Loop, Roomleij, Zandleij • Halfoopen natuurlandschap van natte vegetaties langs de oevers, moerasbosjes op nader aan te geven bochten en lijnvormige opgaande beplantingselementen langs perceelsgrenzen in beekdal van Essche/Voorste stroom en Kleine Aa/Smalwater

	groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien)		bruggen ipv duikers te gebruiken of anders duikers zo groot mogelijk te maken (laat doorlopen van het water zien). Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising			
Open ruimten	• geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouwkundig oogpunt	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Extensieve grondgebonden landbouw, en multifunctionele landbouw • Aanpassing van perceelsgrootte mogelijk (lengte-breedte verhouding)	• Geen verharding van zandwegen • Geen beplanting langs wegen • Handhaven smalle wegprofielen, bermen en bermsloten. •	• Recreatief medegebruik		• Natuurontwikkeling op akkerranden/bermen • Geen opgaande beplanting
Open akkers	• Geen vernatting • Verder geen specifieke eisen; afhankelijk van landbouwwensen	• Geen boomteelt (tast open karakter aan) • Geen egalisatie (bolle ligging en overig relief waardevol) • Akkerland als hoofdgrondgebruik • Mogelijkheden voor	• Zandpaden onverhard laten • Geen nieuwe wegen over de akker. • Smalle profielen	• Extensief recreatief medegebruik		• Geen natuurontwikkeling

		• vollegrondsteelt • Aanpassingen aan perceelsgrootte mogelijk. Bij Belverse Akkers verbetering binnen bestaande zandwegen mogelijk. Meldingsgebied voor archeologie op de Akkers vereist echter toestemming en onderzoek van de R.O.B. voor werken aanvang nemen. • Nwe bedrijfsbebouwing aan laten sluiten op bestaande bebouwingslint en langs de (rand)wegen • Geen verharding van wegen over de akkercomplexen				
Moerasontginningslandschap	• Peilverhoging	• Grasland is m	• Geen wegen		• Extensief recreatief	• Ontwikkeling van natte

	Behoud van fijnmazige slotenpatroon	natuurontwikkeling (agrarisch natuurbeheer?) Perceelsgrootte en richting zoveel mogelijk behouden (valt binnen EHS dus geldt vooral voor natuur)	en/of fietspaden Wegbermen <u>niet</u> door laten lopen bij kruising weg-water		medegebruik	gras- en moerasvegetaties Geen opgaande beplanting
Kampontginningslandschap	- Geen peilverandering tenzij gewenst vanuit landbouw of water - Aansluiten bij bestaande slotenkarakter (steile taluds, smalle sloten)	- Verbetering mogelijk binnen hoofdstructuur van laanbeplanting, en beplanting langs steilranden en enkele perceelsgrenzen (zie bestaande landschapsvisie voor Smalwater). Maaswijdte groter dan in N&M (boven de 10 ha). - Op voormalige open akkers in kampontginningslandschap is verbetering van de verkavelingssituatie goed	- Behoud van smalle profielen en bochtige trace's - Smalle sloten, steile, aflopende bermen - Geen bermsloten tussen houtsingels en weg	Recreatief medegebruik		- Ontwikkeling van natuur in akkerranden - Aansluiten met houtwallen op ecologische hoofdstructuur - geen

		mogelijk. Past bij historische open, blokvormige, grootschaliger patroon. Op de voormalige akkers langs de Oisterwijkse Baan bevinden zich archeologische monumenten: geen verbetering van de verkaveling mogelijk. Meldingsgebied en: eerst toestemming en onderzoek van de ROB vereist. • Agrarisch beheer van akkerranden, houtwallen en singels etc. • Vnl. extensieve grondgebonden landbouw. • evt hokdierhouderij mogelijk (afh van milieu randvoorwaarden) indien				

		ingepast in het landschap, en • multifunctionel e landbouw • boomteelt • Met nwe bedrijfsbebouwi ng aansluiten bij bestaande bebouwingslint en.				

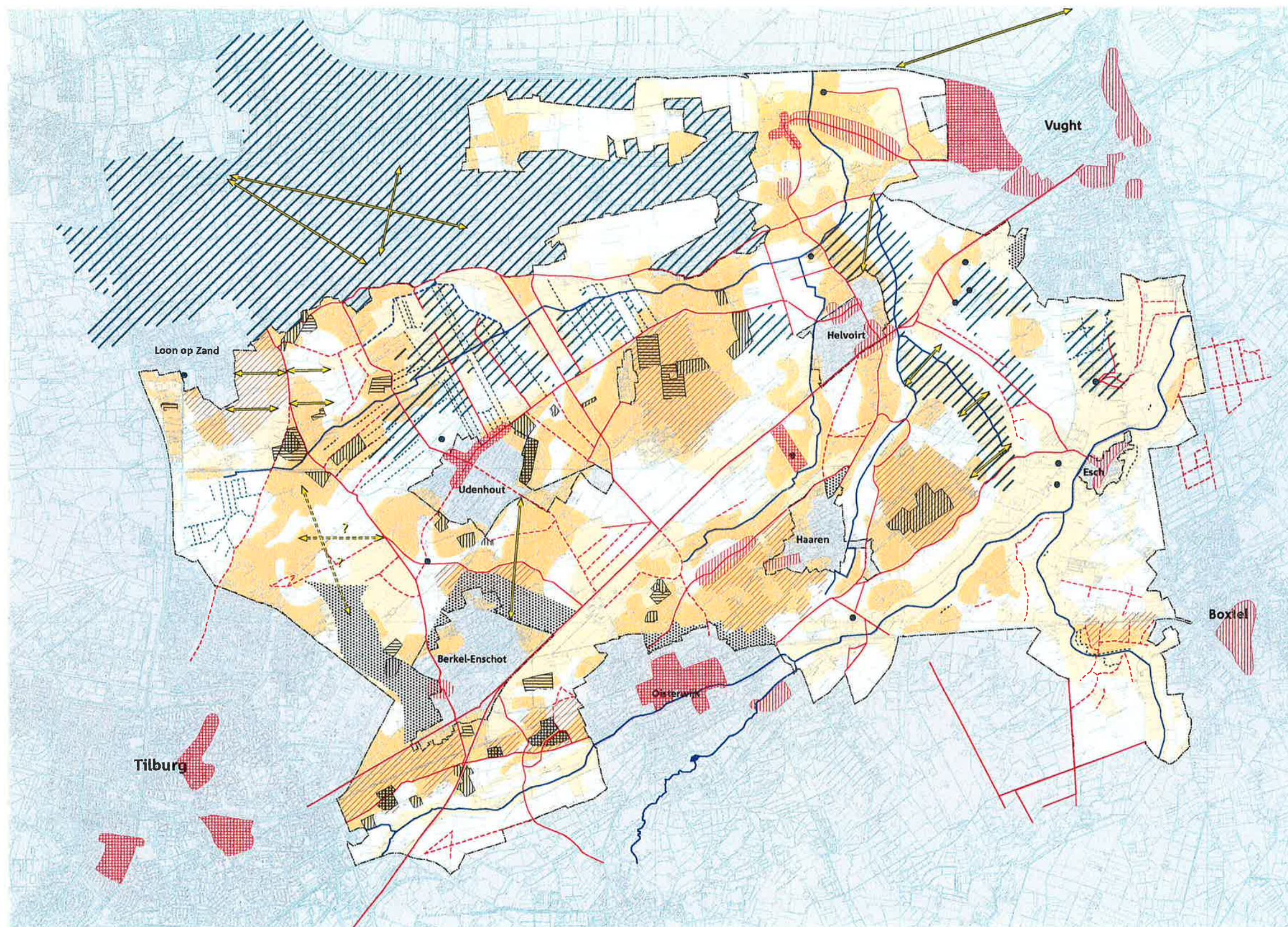

Basiskaart Cultuurhistorie

Legenda

- gebiedsgrens
- stedelijke uitbreiding (zeker)
- stedelijke uitbreiding (mogelijk)
- cultuur historisch zeer waardevolle gebieden
- waardevolle bos- en andere natuurgebieden
- zeer waardevolle wegen
- waardevolle wegen
- zeer waardevolle beken
- waardevolle beken
- andere waardevolle lijnelementen
- te beschermen archeologisch waardevol gebied
- waardevolle puntelementen
- meldingsgebied archeologie
- attentiegebied archeologie
- middelhoge indicatieve archeologische waarde
- hoge indicatieve archeologische waarde
- historisch landschappelijk/stedebouwkundig zeer hoge waarde
- historisch landschappelijk/stedebouwkundig hoge waarde
- belangrijke zichtrelaties

Basiskaart Landschapstypen

Legenda

- gebiedsgrens
- bestaande beplanting
- open gebied
- bestoten gebied
- moerasontginning
- landgoederen
- boshoefontginning
- kamponginning
- (voormalige) open akkers
- helde ontginning
- beekdalen

